

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Φοιτήτρια: Μπανιτσιώτη Χρυσούλα

A.E.M.: 4249

Επιβλέπουσα: Βάσιου Αικατερίνη

Εξεταστική επιτροπή:

1. Βάσιου Αικατερίνη
2. Πνευματικός Δημήτριος

Τίτλος εργασίας: Συμβουλευτική γονέων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Αντιλήψεις γονέων για τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας

Case of the project: Parental counseling for children with special educational needs: Parents' perceptions of school-family collaboration

Φλώρινα 2020

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	4
Abstract	5
Πρόλογος.....	6
Α΄ Θεωρητικό μέρος	8
Κεφάλαιο 1: Ειδική αγωγή και Συμβουλευτική.....	8
1.1. Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα	8
1.2. Ορισμός της Συμβουλευτικής.....	10
1.3. Η Συμβουλευτική ως ένας ευρύτερος κλάδος, οι διαστάσεις- προσεγγίσεις της και η Συμβουλευτική Ψυχολογία.....	11
1.4. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη συμβουλευτική διαδικασία	12
1.5. Συμβουλευτική και άτομα με αναπηρία	13
Κεφάλαιο 2: Συμβουλευτική γονέων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες- η συνεργασία τους με το σχολείο	14
2.1. Συμβουλευτική και γονείς	14
2.2. Συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	16
2.3. Αντιλήψεις γονέων των παιδιών με αναπηρία για την συνεργασία σχολείου και οικογένειας	19
2.4. Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε θέματα συμβουλευτικής.....	20
2.5. Οφέλη της Συμβουλευτικής.....	21
2.6. Σχολές γονέων	22
2.7. Ερωτήματα στα πλαίσια της Συμβουλευτικής	22
2.8. Στήριξη της οικογένειας.....	23
2.9. Συμπέρασμα	23
Β΄ Ερευνητικό μέρος.....	24
1.1. Σκοπός της έρευνας.....	24
1.2. Συμμετέχοντες.....	24
1.3. Ερευνητικό εργαλείο	25
1.4. Διαδικασία συλλογής-ανάλυσης δεδομένων	27
1.5. Ηθική και δεοντολογία	28
2. Αποτελέσματα έρευνας και συζήτηση	29
2.1. Συνεργασία σχολείου-οικογένειας και ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών	29
2.2. Τρόπος συνεργασίας σχολείου-γονέων	31
2.3. Επιθυμία για διεύρυνση των γνώσεων σχετικά με τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	32

2.4. Στήριξη των παιδιών.....	33
2.5 Βοήθεια των παιδιών στο σπίτι	34
2.6 Ψυχολογική στήριξη των παιδιών στο σχολείο.....	34
3. Πρακτικές εφαρμογές, περιορισμοί, συμπεράσματα.....	35
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	37
1.Ελληνόγλωσση	37
2.Ξενόγλωσση	39
3.Ηλεκτρονικές Βιβλιογραφικές Παραπομπές	40
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	41
1.Ερωτηματολόγιο έρευνας.....	41
2. Απαντήσεις συνεντεύξεων	43

Περίληψη

Συμβουλευτική γονέων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες:

Αντιλήψεις γονέων για τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας

Δεδομένου ότι το σύγχρονο σχολείο έχει ως στόχο να υποστηρίξει όχι μόνο τους μαθητές αλλά και τις οικογένειες τους, προέκυψε η ανάγκη για ψυχοπαιδαγωγική στήριξη και για τους γονείς των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η μελέτη εξέτασε τις αντιλήψεις των γονέων για τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας και την ενημέρωση-στήριξη τους από τους εκπαιδευτικούς. Στην έρευνα συμμετείχαν 6 γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ηλικίας 30 ως 40 ετών, οι οποίοι απάντησαν σε ημιδομημένες συνεντεύξεις. Η ανάλυση περιεχομένου έδειξε πως οι γονείς θεωρούν αναγκαία την ενημέρωση και τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας, καθώς και την προσωπική επαφή με τον εκπαιδευτικό, χαρακτηρίζοντας την ευεργετική για τη σχολική πορεία των παιδιών τους. Επίσης, θεωρούν ότι θα πρέπει και οι εκπαιδευτικοί να είναι επαρκώς καταρτισμένοι πάνω σε θέματα ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών, ώστε να είναι σε θέση να τους βοηθήσουν να καλύψουν τις εκπαιδευτικές και συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών τους. Τέλος, θεωρούν απαραίτητη τη συμμετοχή τους στη στήριξη των παιδιών τους και την παροχή βοήθειας στο σπίτι, καθώς και την ψυχολογική στήριξη των παιδιών τους από ειδικούς στο σχολείο. Τα αποτελέσματα είναι σημαντικά στο πλαίσιο της συμβουλευτικής των οικογενειών παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες από τους εκπαιδευτικούς.

Λέξεις-κλειδιά: Γονείς παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, συμβουλευτική, συνεργασία σχολείου-οικογένειας.

Abstract

Parental counseling for children with special educational needs: Parents' perceptions of school-family collaboration

As modern schools aim to support not only pupils but their families as well, there is a need for psycho-educational support to the parents of children with special educational needs. The current research examined parents' perceptions about school-family collaboration and information-support. The research involved 6 parents of children with special educational needs, aged 30 to 40 years, who responded to semi-structured interviews. Content analysis has shown that parents find it necessary to provide school-family collaboration, as well as personal contact with teachers, characterizing it as beneficial for their children's schooling. They also believe that teachers should be adequately educated on specific educational needs in order to be able to help them to cover and fulfill their children's educational and emotional needs. Finally, they consider as necessity for them to involve and help their children at home, as well as the psychological support of their children from experts in school. Results are important in the context of counseling with the families of the children with special educational needs from teachers.

Keywords: Parents of children with special educational needs, students with special educational needs, counseling, school-family collaboration

Πρόλογος

Στα πλαίσια της εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, στη σχολή Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, αποφάσισα να ασχοληθώ και να συγγράψω την ερευνητική εργασία με τίτλο: *«Συμβουλευτική γονέων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Αντιλήψεις γονέων για τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας»*. Η συγγραφή της παρούσας εργασίας πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών κατά το ακαδημαϊκό έτος 2019-2020.

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος έγινε μετά από συζήτηση με την κ. Βάσιου και την απόφασή μου να ασχοληθώ γενικότερα, με τους γονείς και ειδικότερα, με τους γονείς των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες. Επίσης, τα μαθήματα της Ψυχολογίας που παρακολούθησα, κατά τη φοίτησή μου στο Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης με βοήθησαν αρκετά στο να αγαπήσω ακόμα περισσότερο το κομμάτι της Συμβουλευτικής. Όλα τα παραπάνω στάθηκαν αφορμή για την επιλογή του συγκεκριμένου θέματος και τη συγγραφή της παρούσας εργασίας.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν άμεσα ή έμμεσα στην εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας:

Την κα. Αικατερίνη Βάσιου, μέλος ΕΔΠΠ στο ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, για την πολύτιμη στήριξη στην εκπόνηση της παρούσας εργασίας, τις καίριες υποδείξεις και τις επιστημονικές παρατηρήσεις που μου προσέφερε, δημιουργώντας ένα άριστο κλίμα συνεργασίας που συντέλεσε στην αποτελεσματική ολοκλήρωση της εργασίας. Θα ήθελα, ακόμα, να την ευχαριστήσω για όλες τις συμβουλές που μου έδωσε, καθώς και τις οδηγίες, τη στήριξη, αλλά και την συμπαράσταση και εμπύχωση που μου προσέφερε κατά τη διάρκεια της συγγραφής αυτής της εργασίας.

Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω τον κ. Δημήτριο Πνευματικό, Καθηγητή του τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας, καθώς και του τμήματος Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, μέλος της εξεταστικής επιτροπής για τον πολύτιμο χρόνο που αφιέρωσε στη μελέτη και αξιολόγηση της συγκεκριμένης εργασίας.

Θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω την διευθύντρια του Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Φλώρινας, κα. Ειρήνη Σακουλέβα για τον χρόνο και την ευκαιρία που μου προσέφερε να συνεργαστώ με τους γονείς των παιδιών του σχολείου, καθώς και την κάθε μία μητέρα ξεχωριστά για τον πολύτιμο χρόνο που μου αφιέρωσαν, ώστε να απαντήσουν στις ερωτήσεις των συνεντεύξεων που τους έθεσα.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την ηθική συμπαράσταση και ψυχολογική συμπαράσταση που μου προσέφεραν, η συμβολή τους ήταν πολύτιμη.

Τη συγκεκριμένη στιγμή και έχοντας ολοκληρώσει τη συγγραφή της πτυχιακής μου εργασίας, νιώθω πως μέσα από όλη αυτή τη διαδικασία αποκόμισα ανεκτίμητα εφόδια για το μέλλον μου. Κατά τη διάρκεια της συγγραφής, ήρθα σε επαφή με ελληνική κυρίως, αλλά και ξένη βιβλιογραφία, έμαθα να μελετώ και να επεξεργάζομαι κριτικά τις πληροφορίες που κλήθηκα να αξιοποιήσω. Έμαθα πράγματα που για μένα ήταν τελείως άγνωστα, αλλά ακόμα και αν δυσκολεύτηκα σε κάποια σημεία δεν θα άλλαζα την επιλογή μου για να εκπονήσω πτυχιακή εργασία. Η πορεία αυτή με γέμισε ιδέες, εμπειρίες, όρεξη για δουλειά και νέα όνειρα για την επαγγελματική μου πορεία.

Μπανιτσιώτη Χρυσούλα

Φλώρινα, Ιούνιος 2020

Α΄ Θεωρητικό μέρος

Κεφάλαιο 1: Ειδική αγωγή και Συμβουλευτική

Το σχολείο έχει ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση των παιδιών, καθώς και στην κοινωνικοποίηση αυτών. Αντιμετωπίζει, όμως, διάφορες προκλήσεις, καθώς ο κάθε μαθητής είναι μοναδικός. Στο σχολείο όλοι οι μαθητές συνυπάρχουν και έχουν από κοινού μια σχολική ζωή είτε έχουν είτε δεν έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (Σούλης, 2002: σ. 159).

1.1. Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα

Βασικό θεμέλιο της σωστής λειτουργίας της κοινωνίας είναι η εκπαίδευση όλων των μελών της. Οι σύγχρονες κοινωνίες αντιμετωπίζουν προβλήματα που έχουν να κάνουν με την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία, με σκοπό την ένταξη τους και την ενεργητική τους συμμετοχή σε όλους τους τομείς της ζωής τους. Η εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία διαφέρει από χώρα σε χώρα (Tilstone και Rose, 2000). Η Ειδική Αγωγή είναι οτιδήποτε επιπλέον ή το εξειδικευμένο που προσφέρεται στο παιδί. Κάθε επιπλέον βοήθεια διαφορετική από εκείνη που παρέχεται στα παιδιά τυπικής ανάπτυξης. Δεν αντικαθιστά αναγκαίο το κοινό εκπαιδευτικό πρόγραμμα του σχολείου, αλλά το συμπληρώνει και μπορεί να παρέχεται για μικρά ή μεγάλα χρονικά διαστήματα, τέτοια που να καλύπτεται ολόκληρη η σχολική ζωή του παιδιού. Στόχος της εκπαίδευσης αυτών των παιδιών είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής τους αλλά και η ενίσχυση της ακαδημαϊκής τους επίδοσης με τη καθοριστική συμβολή της συμβουλευτικής.

Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα εμφανίστηκε το 19^ο – 20^ο αιώνα. Η Ειδική Αγωγή χωρίζεται σε τρία διακριτά στάδια, τα οποία είναι τα εξής: α) το στάδιο της απόρριψης και της κακομεταχείρισης, β) το στάδιο του οίκτου, της περίθαλψης, της προστασίας και της ξεχωριστής εκπαίδευσης, γ) το στάδιο της διεκδίκησης ίσων ευκαιριών εκπαίδευσης, συνεκπαίδευσης και ισότιμης συμμετοχής στην κοινωνία. Από τη δεκαετία του '90 και μετά εμφανίστηκε έντονα η Συμβουλευτική στην Ειδική Αγωγή, με σκοπό την έγκαιρη πρόβλεψη, τον προγραμματισμό και τη σχεδίαση

ενεργειών για τη διευκόλυνση της μετάβασης και προσαρμογής σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης (Λαμπροπούλου & Παντελιάδου, 2000).

Ο Νόμος 1566/1985 (Άρθρο 2), αποφάσισε μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες να φοιτούν σε ειδικά σχολεία ή σε ειδικές τάξεις ή να εντάσσονται σε κανονικές τάξεις, για να πάρουν την κατάλληλη, σε κάθε περίπτωση, ειδική αγωγή και μάθηση.

Μετά τον παραπάνω νόμο ψηφίστηκε ο Νόμος 2817/2000 με θέμα: «Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις». Σύμφωνα με το άρθρο 1 του νόμου 2817/2000 άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, θεωρούνται τα άτομα που έχουν σημαντική δυσκολία μάθησης και προσαρμογής εξαιτίας σωματικών, διανοητικών, ψυχολογικών, συναισθηματικών και κοινωνικών ιδιαιτεροτήτων. Στα άτομα αυτά συμπεριλαμβάνονται όσοι: α) Έχουν νοητική ανεπάρκεια ή ανωριμότητα, β) Έχουν ιδιαίτερα προβλήματα όρασης (τυφλοί, αμβλύωπες) ή ακοής (κωφοί, βαρήκοοι), γ) Έχουν σοβαρά νευρολογικό ή ορθοπεδικά ελαττώματα ή προβλήματα υγείας, δ) Έχουν προβλήματα λόγου και ομιλίας, ε) Έχουν ειδικές δυσκολίες στη μάθηση, όπως δυσλεξία, δυσαριθμησία, δυσαναγνωσία, στ) Έχουν σύνθετες γνωστικές, συναισθηματικές και κοινωνικές δυσκολίες και όσοι παρουσιάζουν αυτισμό και άλλες διαταραχές ανάπτυξης. Στα άτομα με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες περιλαμβάνονται επίσης, πρόσωπα νηπιακής, παιδικής και εφηβικής ηλικίας που δεν ανήκουν σε μία από τις προηγούμενες περιπτώσεις, αλλά έχουν ανάγκη από Ειδική Εκπαιδευτική προσέγγιση και φροντίδα για ορισμένη χρονική περίοδο ή για ολόκληρη την περίοδο της σχολικής ζωής τους.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με το νόμο 3699/2008 (Άρθρο 1), Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση (ΕΑΕ) είναι το σύνολο των παρεχόμενων εκπαιδευτικών υπηρεσιών στους μαθητές με αναπηρία και διαπιστωμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η πολιτεία δεσμεύεται να κατοχυρώνει και να αναβαθμίζει διαρκώς τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ως αναπόσπαστο μέρος της υποχρεωτικής και δωρεάν δημόσιας παιδείας και να μεριμνά για την παροχή δωρεάν δημόσιας ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης στους αναπήρους όλων των ηλικιών και για όλα τα στάδια και τις εκπαιδευτικές βαθμίδες. Δεσμεύεται επίσης να διασφαλίζει σε όλους τους πολίτες με αναπηρία και διαπιστωμένες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, ίσες ευκαιρίες για πλήρη συμμετοχή

και συνεισφορά στην κοινωνία, ανεξάρτητη διαβίωση, οικονομική αυτάρκεια και αυτονομία, με πλήρη κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους στη μόρφωση και στην κοινωνική και επαγγελματική ένταξη. Η πολιτεία αλλά και όλες οι υπηρεσίες και οι λειτουργοί του Κράτους οφείλουν να αναγνωρίζουν την αναπηρία ως μέρος της ανθρώπινης ύπαρξης αλλά και ως ένα σύνθετο κοινωνικό και πολιτικό φαινόμενο και σε κάθε περίπτωση να αποτρέπουν τον υποβιβασμό των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία στη συμμετοχή ή στη συνεισφορά τους στην κοινωνική ζωή. Επίσης, στη νομοθεσία ο όρος "ειδική αγωγή" αντικαθίσταται με τον όρο "ειδική αγωγή και εκπαίδευση". Ως "διάγνωση" κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου νοείται η εκπαιδευτική αξιολόγηση με σκοπό τη συγκέντρωση στοιχείων και δεδομένων που θα βοηθήσουν στο σχεδιασμό και την εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων - παρεμβάσεων. Όλες οι ρυθμίσεις του παρόντος νόμου αναφέρονται σε άτομα με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή σε άτομα με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, εκτός εάν στο κείμενο του νόμου ορίζεται διαφορετικά. Τέλος, διαφορεική διάγνωση ή διαφοροδιάγνωση είναι η διαγνωστική διαδικασία μέσω της οποίας αποκλείονται παθήσεις με παρόμοια συμπτώματα ώστε να καταλήξουμε στην επικρατέστερη διάγνωση. Η διαφορεική διάγνωση αποτελεί μέρος της διεπιστημονικής αξιολόγησης με σκοπό τη συγκέντρωση των αναγκαίων δεδομένων για το σχεδιασμό και την εφαρμογή κατάλληλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και την παροχή κατάλληλων υποστηρικτικών δομών και υπηρεσιών.

1.2. Ορισμός της Συμβουλευτικής

Η Συμβουλευτική ως μια διαδικασία επικοινωνίας στοχεύει στη παροχή βοήθειας για την επίλυση των προβλημάτων που συναντάει το άτομο στις διαπροσωπικές του σχέσεις αλλά και κατά την προσαρμογή του στο περιβάλλον. Η Συμβουλευτική μπορεί να συμβάλλει στο να γίνει ο άνθρωπος αποδεκτός, με σεβασμό, εκτίμηση και να αντιμετωπίζεται με ισοτιμία (Κοσμίδου-Hardy & Γαλανουδάκη-Ράπτη, 1996: σ.6).

1.3. Η Συμβουλευτική ως ένας ευρύτερος κλάδος, οι διαστάσεις-προσεγγίσεις της και η Συμβουλευτική Ψυχολογία

Η Συμβουλευτική είναι μια διαδικασία υποστήριξης των ατόμων να βοηθήσουν τους εαυτούς τους να σκέφτονται και να αντιμετωπίζουν πιο θετικά τις προσωπικές τους δυσκολίες και προβλήματα (Μπρούζος & Ράπτη, 2001). Βασικός στόχος της συμβουλευτικής είναι η εξασφάλιση των απαραίτητων προϋποθέσεων που θα βοηθήσουν τα άτομα/συμβουλευόμενους, να φτάσουν σε ένα επίπεδο αυτονομίας και μεγαλύτερης αυτογνωσίας, ώστε να πετύχουν μια ακούσια εποικοδομητική αλλαγή της προσωπικότητάς τους. Η αλλαγή αυτή μπορεί να αφορά τη συμπεριφορά του ατόμου, τον τρόπο σκέψης του ή μια συνολική αναδόμηση των εσωτερικών νοηματικών και συναισθηματικών σχημάτων του (Κοσμίδου-Hardy και Γαλανουδάκη-Ράπτη, 1996: σ. 9). Η Συμβουλευτική έχει ως στόχο να αναπτυχθεί ένα συναισθηματικό κλίμα που θα βοηθήσει το άτομο στην ανάπτυξή του. Προϋποθέσεις για αυτό είναι να νιώσει το άτομο την ασφάλεια και την ελευθερία να εξερευνήσει τον εαυτό του και να έρθει σε επαφή με τα συναισθήματά του.

Επιπρόσθετα, η Συμβουλευτική ως μια από τις βασικές διαστάσεις στο έργο του εκπαιδευτικού, οφείλει να παρέχει πληροφορίες και βοήθεια σε συνδυασμό με τη διδασκαλία, την αγωγή και την αξιολόγηση. Έχει να κάνει με τις έννοιες «Διαφορετικότητα» και «Ισότητα», και αυτό γιατί στις βασικές αρχές της Συμβουλευτικής τονίζεται ότι ο κάθε άνθρωπος είναι μια ξεχωριστή προσωπικότητα με αξία, γίνεται αποδεκτός με σεβασμό, εκτίμηση και κατανόηση και αντιμετωπίζεται με ισοτιμία (Κοσμίδου-Hardy & Γαλανουδάκη-Ράπτη, 1996).

Οι βασικές προσεγγίσεις της Συμβουλευτικής Ψυχολογίας είναι η ψυχοδυναμική – ψυχαναλυτική, η Υπαρξιστική, η Ανθρωποκεντρική και η Γνωστική – Συμπεριφοριστική, εκφράζουν διαφορετικούς τρόπους θεώρησης των ανθρώπων, καθώς και των συναισθηματικών δυσκολιών και των προβλημάτων συμπεριφοράς τους. Οι υποστηρικτές της ψυχοδυναμικής – ψυχαναλυτικής θεωρίας εστιάζουν κυρίως στην ενόραση (στο να καταστεί δηλαδή ο συμβουλευόμενος ικανός να κατανοήσει την προέλευση και την εξέλιξη των συναισθηματικών δυσκολιών, αυξάνοντας έτσι σταδιακά την ικανότητα ελέγχου συναισθημάτων και πράξεων μέσω της λογικής). Οι σύμβουλοι της Υπαρξιστικής – Ανθρωποκεντρικής θεωρίας έχουν στόχο να προβάλλουν και να προωθήσουν την αυτοαποδοχή (την ανάπτυξη θετικής

στάσης προς τον εαυτό και την ικανότητα να αναγνωρίζει το άτομο την εμπειρία που αποτέλεσε αντικείμενο αυτοκριτικής και απόρριψης) και την ατομική ελευθερία. Τέλος, οι οπαδοί της Γνωσιακής – Συμπεριφοριστικής θεωρίας ασχολούνται κυρίως με τη διαχείριση και τον έλεγχο της συμπεριφοράς. (McLeod, 2005).

1.4. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη συμβουλευτική διαδικασία

Όσο αφορά στο ρόλο του εκπαιδευτικού στη συμβουλευτική διαδικασία είναι αρκετά σημαντικός. «Ρόλος» είναι το σύνολο των προσδοκιών και της αναμενόμενης συμπεριφοράς ενός ατόμου, το οποίο κατέχει μία θέση μέσα σε μία ομάδα. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού προσδιορίζεται από τις συνειδητές προσδοκίες και απαιτήσεις όλων των κοινωνικών ομάδων και φορέων που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με το σχολείο. Οι κοινωνικές αυτές ομάδες (μαθητές- γονείς- πολιτεία κ.τ.λ.), εξελίσσονται και μεταβάλλονται με αποτέλεσμα να μεταβάλλεται και ο ρόλος του εκπαιδευτικού. Οι κοινωνικο-πολιτισμικές αλλαγές, η εξέλιξη της τεχνολογίας και η ταχύτητα διακίνησης των πληροφοριών επηρεάζουν επίσης το ρόλο του εκπαιδευτικού. (Ντούσκας, 2007)

Ωστόσο, είναι, αρκετά εύκολο για τον ίδιο, καθώς βρίσκεται σε καθημερινή βάση σε επαφή με τους μαθητές και έτσι μπορεί να αναπτύξει μία ουσιαστική σχέση μαζί τους, η οποία θα τους βοηθήσει να αντιμετωπίσουν δυσκολίες που αφορούν τα μαθήματα, τις διαπροσωπικές σχέσεις, τις συγκρούσεις και τις επιλογές που καλούνται να λάβουν. Ο ρόλος του, δηλαδή μέσα στο σχολείο δεν είναι μόνο η απλή μετάδοση της γνώσης αλλά είναι ρόλος συμβουλευτικός απέναντι στα παιδιά αλλά και απέναντι στους γονείς αυτών, με σκοπό την πρόοδο των παιδιών τους. Επίσης, ο ρόλος του είναι συνεργατικός και παρωθητικός (Παπάς, 1995: σ. 262-267).

1.5. Συμβουλευτική και άτομα με αναπηρία

Οι συνθήκες της Συμβουλευτικής είναι συνθήκες μάθησης για τον μαθητή, ο οποίος έρχεται σε επαφή με τα συναισθήματά του και το νόημα που έχουν οι εμπειρίες για τον ίδιο. Από την επαφή αυτή ακολουθεί η επίγνωση και η αποδοχή του εαυτού και στη συνέχεια η μάθηση της αναδόμησης του εαυτού με σκοπό να λειτουργήσει προς την αυτοπραγμάτωση. Οι συνθήκες της Συμβουλευτικής μπορούν να εφαρμοστούν στη μάθηση γιατί η εκπαίδευση ασχολείται και επηρεάζει τη συμπεριφορά του μαθητή και διαμορφώνει την προσωπικότητά του (Rogers, 1959).

Στις περιπτώσεις των ατόμων με αναπηρία η Συμβουλευτική επικεντρώνεται στο ίδιο το άτομο και την οικογένειά του, καθώς είναι πολύ σημαντική η πρόσβαση σε εσωτερικούς, συναισθηματικούς πόρους (Μαλικιώση-Λοΐζου, 2002: σ. 347) . Στην Ειδική Αγωγή οι σκοποί της Συμβουλευτικής είναι η ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών, η βελτίωση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε να καταστεί δυνατή η ένταξη στο κοινό εκπαιδευτικό σύστημα και η συμβίωση με το κοινωνικό σύνολο, επιπλέον, η καλλιέργεια των κοινωνικών δεξιοτήτων σε επίπεδο ατομικής φροντίδας και διαπροσωπικών σχέσεων. Έτσι ο Εκπαιδευτικός- Σύμβουλος συμβάλλει στη κατάρτιση προγραμμάτων εκμάθησης κοινωνικών δεξιοτήτων, στην επισήμανση και εκτίμηση του προβλήματος, στη διατύπωση των στόχων και στην ανάλυση του έργου, στη γενίκευση των γνώσεων και στην αξιολόγηση της προόδου του μαθητή (Συριοπούλου-Δελλή, 2005: σ. 38-39).

Τα άτομα με αναπηρία, καθώς αναπτύσσονται είναι αντιμέτωπα με ανάγκες (από τη σχέση τους με τον ίδιο τους τον εαυτό, από τη σχέση τους με το κόσμο που τους περιβάλλει, από τη σχέση τους με ιδιαίτερες ομάδες- Κρουσταλλάκη 1998), τις οποίες είναι δύσκολο να εκπληρώσουν λόγω κάποιων ελλείψεων.

Στο πλαίσιο του συναισθηματικού τομέα τα παραπάνω άτομα έχουν περισσότερες-αυξημένες πιθανότητες να έχουν χαμηλό αυτοσυναίσθημα λόγω της αναπηρίας τους και έτσι, στόχος της Συμβουλευτικής είναι και η αυτοαποδοχή, αυτογνωσία του ατόμου με αναπηρία. Όλοι οι εκπαιδευτικοί που λειτουργούν και σαν σύμβουλοι χρησιμοποιούν την ενσυναίσθηση και άλλες τεχνικές προσεγγίσεις, ώστε να επικοινωνήσει με το άτομο σε συναισθηματικό επίπεδο (Pierr & Cramer,1992). Στη συνέχεια, στο πλαίσιο του γνωστικού τομέα ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να

διερευνά και να καθοδηγεί το άτομο με αναπηρία, ώστε να του δείξει τρόπους του πως να μαθαίνει. Μοιάζουν με όλους τους στόχους των γνωστικών αντικειμένων οι στόχοι στο συγκεκριμένο τομέα Bloom (1956). Όσο αφορά τον ψυχοκοινωνικό τομέα οι στόχοι της Συμβουλευτικής αναφέρονται στο αποτέλεσμα των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων σε σχέση με τις λειτουργίες που αφορούν τη διαμόρφωση του εαυτού. Ο Εκπαιδευτικός- Σύμβουλος στοχεύει να «σκορπίσει» τα κατακτηθέντα από τη προσπάθεια του στους δύο προηγούμενους τομείς, γνωστικό και συναισθηματικό και να τα εδραιώσει ως μοντέλα συμπεριφοράς και αλληλεπίδρασης. Η Συμβουλευτική και η Εκπαίδευση-Αγωγή, λοιπόν δεν προσπαθεί να αλλάξει το άτομο αλλά να το υποστηρίξει και να του σταθεί όσο περισσότερο γίνεται. Τους ίδιους ρόλους και στόχους έχει και ο ειδικός παιδαγωγός που βρίσκεται ακόμα και στο γενικό σχολείο (Goleman, 1991).

Κεφάλαιο 2: Συμβουλευτική γονέων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες- η συνεργασία τους με το σχολείο

2.1. Συμβουλευτική και γονείς

Η οικογένεια συνιστά βασικό και σταθερό σημείο αναφοράς για το παιδί, επηρεάζει και επηρεάζεται από την εξέλιξη και τις ιδιαιτερότητες του (Κοντοπούλου, 2001) .Οι στάσεις των ειδικών, λοιπόν και οι επιθυμίες των γονέων θα πρέπει να δημιουργούν σχέσεις εμπιστοσύνης και συνεργασίας και σε καμία περίπτωση να μην είναι ανταγωνιστικές.

Σύμφωνα με τον Dale, (2000) υπάρχουν τα παρακάτω μοντέλα όσον αφορά τις σχέσεις συνεργασίας με οικογένειες των παιδιών με αναπηρία:

- 1) Το μοντέλο του ειδικού (expert model): Ο ειδικός μαθαίνει στον γονέα τι είναι λάθος σχετικά με την συμπεριφορά που έχει ο δεύτερος απέναντι στο παιδί, παίρνει όλες τις αποφάσεις και επιλέγει τις πληροφορίες που χρειάζεται ένας γονέας. Ο ρόλος του γονέα είναι παθητικός και απλά πληροφορείται για τις αποφάσεις του επαγγελματία.

- 2) Το μοντέλο του μεταβιβαστή γνώσεων (transplant model): Στο συγκεκριμένο μοντέλο οι επαγγελματίες μοιράζονται τις γνώσεις τους στους γονείς, βοηθώντας τους να γίνουν πιο ικανοί και έμπειροι στο να μπορούν να βοηθήσουν οι ίδιοι τα παιδιά τους. Οι επαγγελματίες στην ουσία είναι οι μεταβιβαστές των γνώσεων και των οδηγιών προς τους γονείς με σκοπό οι γονείς να τις εφαρμόσουν. Σε αντίθεση με το παραπάνω μοντέλο οι γονείς μπορούν να βοηθήσουν και έχουν ενεργητικό ρόλο.
- 3) Το καταναλωτικό μοντέλο (consumer model): Αναπτύχθηκε από τους Cunningham και Davis το 1985 και αναγνωρίζει τους γονείς ως καταναλωτές της γνώσης. Ο ειδικός οφείλει να κατανοήσει τους γονείς, οι οποίοι γνωρίζουν καλύτερα το παιδί τους και να ακούσει τις αντιλήψεις και τις επιθυμίες τους.
- 4) Το μοντέλο ενδυνάμωσης (empowerment model): Στο συγκεκριμένο μοντέλο εμπεριέχονται: α) Το καταναλωτικό μοντέλο και β) Το μοντέλο καταναλωτικού δικτύου. Συνδυάζει το δικαίωμα του γονέα ως καταναλωτή να επιλέγει βάσει προσωπικών κριτηρίων και της αναγνώρισης από την πλευρά των επαγγελματιών ότι η οικογένεια είναι ένα σύστημα και ένα κοινωνικό δίκτυο. Οι γονείς στο μοντέλο ενδυνάμωσης έχουν ενεργητικό ρόλο, μπορούν να αποκτήσουν γνώσεις και ικανότητες και επιπλέον μπορούν να συμμετέχουν στο σχεδιασμό, στην οργάνωση και στη λήψη αποφάσεων. Ένα βασικό χαρακτηριστικό του μοντέλου είναι ότι οι επιθυμίες, οι στόχοι και οι αντοχές των γονέων αναδιαμορφώνονται, καθώς διαφοροποιούνται οι γνώσεις και οι εμπειρίες τους.

Ένα μοντέλο συνεργασίας σχολείου-οικογένειας συνδέεται με ένα μοντέλο Συμβουλευτικής, το μοντέλο Συντροφικότητας. Στόχο έχει τη σύμπραξη του ειδικού και του γονέα ή της οικογένειας. Η συνεργασία ειδικού-γονέα μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διεκπεραίωσης εκδηλώσεων, σεμιναρίων, προγραμμάτων εκπαίδευσης γονέων και ενημέρωσης- ευαισθητοποίησης σε ζητήματα ψυχικής και σωματικής υγείας. Επίσης, στον εκπαιδευτικό χώρο η δημιουργία ενός πλαισίου διαλόγου με θετικά αποτελέσματα για όλους και ειδικά για τους μαθητές έχοντας ένα κοινό αντικείμενο ενδιαφέροντος βοηθάει αρκετά στη συνεργασία των δύο παραπάνω για το καλό των παιδιών με αναπηρία (Dale, 2000: σ. 7).

Η συμβουλευτική διάσταση του ρόλου του ειδικού παιδαγωγού αναδεικνύεται ιδιαίτερα στην επαφή του με τους γονείς. Η συμβολή των γονέων κρίνεται

απαραίτητη και σημαντική για την επίτευξη των στόχων που θέτει ο εκπαιδευτικός. Άλλωστε, οποιαδήποτε παρέμβαση και ειδικότερα στις περιπτώσεις των μαθητών με αναπηρία δε μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς τη συναίνεση των γονέων (Κοντοπούλου, 2004: σ. 168-170).

Στη συνέχεια, για να μπορέσει ο εκπαιδευτικός να βοηθήσει συμβουλευτικά τους γονείς μιας οικογένειας με παιδί με μαθησιακές δυσκολίες είναι σημαντικό να γνωρίζει τι νιώθουν αυτοί οι γονείς (Δαραλής, 1998). Ο ειδικός πρέπει να λάβει υπόψη όλες τις αποφάσεις της οικογένειας αλλά και οι γονείς να είναι θετικοί, να έχουν γνώση, υψηλή αυτό-αντίληψη, ενσυναίσθηση και να έχουν ενημερότητα των στάσεων τους απέναντι στα άτομα με αναπηρία (Okum 1987). Σημαντικό στοιχείο, επίσης είναι η χρήση αποτελεσματικών ερωτημάτων. Οι ερωτήσεις δεν πρέπει να είναι απειλητικές για το μέλος της οικογένειας και να έχουν πραγματικό ενδιαφέρον και ανησυχία και όχι να είναι πρόθεση για συλλογή πληροφοριών για προγραμματικούς σκοπούς.

Ως μέσο συλλογής πληροφοριών είναι και η άμεση απευθείας παρατήρηση της αλληλεπίδρασης των μελών της οικογένειας. Ο επαγγελματίας πρέπει να γνωρίζει τις αξίες της οικογένειας, ώστε να είναι επιτυχής η παρέμβασή του (Δαραλής, 1998).

Συμπερασματικά, ο εκπαιδευτικός πρέπει να γνωρίζει καλά τον εαυτό του, να έχει αυτοπεποίθηση, να γνωρίζει την οικογένεια και τι μπορεί αυτή να προσφέρει στο παιδί και να έχει μια γλώσσα επικοινωνίας, ώστε να είναι άριστη η συνεργασία του με τους γονείς (Jackson, 1993). Είναι, λοιπόν απαραίτητη η ύπαρξη κατάλληλων παιδαγωγών στη συμβουλευτική, καθώς παρέχουν εκτός των άλλων κοινωνική και ψυχολογική στήριξη στους μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

2.2. Συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Όσον αφορά την συνεργασία, λοιπόν της οικογένειας και του σχολείου, η οικογένεια επειδή ακριβώς στηρίζει σε μεγάλο βαθμό τα παιδιά και είναι συνεχώς δίπλα σε αυτά καλό είναι να έχει μία άριστη συνεργασία με το σχολείο, όπου είναι φορέας εκπαίδευσης και κοινωνικοποίησης των παιδιών. Ο γονέας δεν πρέπει να

απογοητεύεται αν το παιδί του κατά κάποιο τρόπο διαφέρει από τα υπόλοιπα ως προς τις επιδόσεις του, αλλά καλό είναι να το ενθαρρύνει και να προσαρμόζεται στις ανάγκες του. Βλέποντας τις προσπάθειες του μερικές φορές να μην αποδίδουν δεν πρέπει να αισθάνεται ανεπαρκής. Είναι σημαντικό ο γονέας να καταλαβαίνει, επίσης τι νιώθει το παιδί και γιατί αντιδράει με κάποιον συγκεκριμένο τρόπο, καθώς και να νιώθει ο ίδιος χρήσιμος και όχι να αγχώνεται για την πρόοδο και το πρόβλημα του παιδιού του.

Οι γονείς μπορούν να διαδραματίσουν έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση των παιδιών, αρκεί να αναγνωριστεί η διαφορετικότητα των ρόλων μέσα από τη διαφορετικότητα της σχέσης του εκπαιδευτικού με το παιδί και της σχέσης του γονέα με το παιδί. Η είσοδος του παιδιού στο σχολείο είναι ένα ορόσημο που πυροδοτεί συναισθήματα άγχους τόσο στο ίδιο το παιδί όσο και στους γονείς του. Η θετική προσέγγιση της σχολικής κοινότητας σε αυτό το αρχικό συναίσθημα συμβάλλει θετικά στο ξεκίνημα μιας καλής συνεργασίας. Οι γονείς με τους εκπαιδευτικούς συνεργάζονται σε ένα πλαίσιο σεβασμού των διαφορετικών αναγκών, δυνατοτήτων, γνώσεων και εμπειριών των μελών που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η εμπλοκή του γονέα στα προγράμματα εκπαιδευτικών συμβάλλουν αποτελεσματικά στην εφαρμογή τους. Το κατά πόσο οι γονείς εμπλέκονται και σε τι βαθμό στην σχολική ζωή του παιδιού καθορίζεται από διάφορες παραμέτρους. Το φύλο, η ηλικία και οι μαθησιακές ανάγκες του μαθητή είναι κάποιες από αυτές. Αναφορικά με την ηλικία, προκύπτει ότι η γονεϊκή εμπλοκή είναι εντονότερη κατά τη φοίτηση στο δημοτικό σχολείο και σταδιακά μειώνεται καθώς το παιδί μεγαλώνει. Επιπλέον, το φύλο του παιδιού επηρεάζει τη γονεϊκή εμπλοκή, καθώς σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα οι γονείς των αγοριών εμπλέκονται περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία από τους γονείς των κοριτσιών. Οι μαθησιακές ανάγκες του παιδιού φαίνεται ότι ρυθμίζουν τη γονεϊκή εμπλοκή, καθώς η τελευταία αυξάνεται όταν η ανατροφοδότηση για την επίδοση από το σχολείο είναι αρνητική και μειώνεται όταν είναι θετική (Πνευματικός κ.α.,2008).

Η εμπειρία των γονέων με προηγούμενους εκπαιδευτικούς είναι επίσης ένας παράγοντας επιρροής. Συνήθως η πρότερη αρνητική εμπειρία οδηγεί τους γονείς σε αύξηση άγχους και περισσότερο έλεγχο θεωρώντας πως με αυτό τον τρόπο θα βοηθήσουν το παιδί τους να προσαρμοστεί ή θα το προστατέψουν. Επίσης, το γενικότερο κοινωνικό, μορφωτικό και συναισθηματικό επίπεδο των γονέων,

συμβάλλει στον βαθμό εμπλοκής τους στο σχολείο. Παράλληλα, ο ελεύθερος χρόνος και τα βιοποριστικά προβλήματα που μπορούν να υπάρχουν, καθορίζουν τη συχνότητα και τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνούν οι γονείς με την σχολική μονάδα. Τέλος, οι διαφορές εκπαιδευτικών και γονέων σε γλωσσικό και πολιτισμικό επίπεδο μπορεί να δυσχεραίνουν τη συνεργασία (π.χ. μετανάστες, Ρομά) (Μπρούζος 2009: 259- 260). Ο εκπαιδευτικός της τάξης θα δώσει στους γονείς τις κατευθυντήριες γραμμές, ώστε να βελτιώσουν τη συναισθηματική κατάσταση των παιδιών τους. Στόχος τους είναι η αποκατάσταση και θεραπεία αναπτυξιακών δυσκολιών των παιδιών.

Όμως, από την πλευρά τους, οι εκπαιδευτικοί συχνά μπορεί να αποθαρρύνουν τη γονεϊκή εμπλοκή, καθώς την αντιλαμβάνονται ως απειλή για το επαγγελματικό τους κύρος, θεωρούν τον εαυτό τους αποκλειστικά αρμόδιο για την εκπαίδευση των παιδιών, αμφιβάλουν ότι οι γονείς μπορούν να συμβάλουν θετικά στο έργο τους ή είναι απρόθυμοι να δεχτούν ότι χρειάζονται τη βοήθεια των γονέων. Παράλληλα, συνήθεις αρνητικές πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών είναι ότι οι γονείς ενδιαφέρονται μόνο για τη σχολική επίδοση του παιδιού και αδιαφορούν για τη συνολική εικόνα του στο σχολείο και ανάγουν τις καλές επιδόσεις των μαθητών στην καλή ποιότητα του μαθήματός τους, ενώ για τις κακές καθιστούν υπεύθυνους τους γονείς ή τις ανεπαρκείς ικανότητες των μαθητών (Μπρούζος 2009: 257- 258).

Η ενημέρωση των γονέων από τους εκπαιδευτικούς αποτελεί μία εκδήλωση ενδιαφέροντος από την πλευρά των πρώτων, καθώς οι γονείς προσπαθούν να είναι κοντά στα παιδιά τους. Θέλουν να μαθαίνουν σε τι επίπεδο βρίσκεται το παιδί τους, αν είναι στάσιμο ή αν εξελίσσεται, καθώς δε σημαίνει ότι το παιδί που έχει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν μπορεί να εξελιχθεί τόσο σε μαθησιακό όσο και σε ψυχολογικό επίπεδο. Η ενημέρωση, λοιπόν και η συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια είναι δύο αλληλένδετες έννοιες, οι οποίες συνδέονται με την πρόοδο των παιδιών σε κάθε επίπεδο. (Δεδίδου-Λιώτη, 2004)

Θα πρέπει λοιπόν, να παρακολουθούν μια προγραμματισμένη συγκέντρωση με το δάσκαλο του παιδιού για να μάθουν την πορεία του στο σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί δεν θέλουν να φέρουν σε δύσκολη θέση τους γονείς. Αντίθετα, προσπαθούν να βοηθήσουν τους ίδιους με τα παιδιά τους, ώστε να αποδώσουν καλύτερα. Πριν την συνάντηση με τους εκπαιδευτικούς καλό θα ήταν να μιλήσουν με τα παιδιά και να

βεβαιωθούν ότι τα παιδιά δεν ανησυχούν με αυτή τους την κίνηση. Πάντως σε κάθε περίπτωση πρέπει να υπάρχει ηρεμία και από τις δύο πλευρές για μία καλύτερη συνεργασία. Σε καμία περίπτωση ο γονέας δεν πρέπει να βάζει σε προτεραιότητα την καθημερινή ρουτίνα του και να μην επισκέπτεται τον εκπαιδευτικό του παιδιού του, ώστε να ενημερώνεται για την πρόοδο του. (Δεδίδου-Λιώτη, 2004)

Όσο αφορά τον εκπαιδευτικό καλό είναι να σημειώνει κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς τις επιδόσεις του παιδιού σε όλους τους τομείς και να έχει σκεφτεί λύσεις που θα προτείνει: α) για την αποφυγή λαθών εκ μέρους των γονέων και β) προσπαθειών που θα πρέπει να καταβάλουν περαιτέρω οι γονείς και τα παιδιά, για να βοηθήσουν τις τυχόν αδυναμίες του παιδιού, για να ξεπεραστούν οι δυσκολίες αλλά και οι τυχόν ιδιαιτερότητες των παιδιών με συγκεκριμένες μαθησιακές δυσκολίες. Ο εκπαιδευτικός δεν πρέπει να βάζει ταμπέλες στα παιδιά αλλά προσεκτικά να έχει επικοινωνία με ειδικό επιστήμονα. (Δεδίδου-Λιώτη, 2004)

Επιπλέον, το πρωταρχικό βήμα για την ανάπτυξη της αναγνωστικής ικανότητας σε μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες είναι η καλλιέργεια της θετικής στάσης τους απέναντι στην ανάγνωση και τη γραφή και συνολικά στη μάθηση. Σημαντικό σε κάθε διδασκαλία είναι να ενισχύονται οι μεταγνωστικές στρατηγικές των παιδιών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες και να ρυθμίζονται τα κίνητρά τους. Οι μαθητές πρέπει συστηματικά να υποστηρίζονται στο να θέτουν συγκεκριμένους στόχους και να δίνουν έμφαση στην προσπάθεια και όχι μόνο στην επιτυχία. Παράλληλα είναι απαραίτητη η συστηματική ανατροφοδότηση από το δάσκαλο ή τον γονέα. Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να κάνουν προσεκτική χρήση του επαίνου, καθώς η επιβράβευση που δεν ανταποκρίνεται στην αποτελεσματικότητα του μαθητή επιβεβαιώνει τη χαμηλή αυτοεικόνα του και δεν συμβάλλει στη μείωση του φόβου για αποτυχία. (Παντελιάδου, 2015).

2.3. Αντιλήψεις γονέων των παιδιών με αναπηρία για την συνεργασία σχολείου και οικογένειας

Όσον αφορά τις αντιλήψεις των γονέων για το σχολείο έχει διαπιστωθεί ότι ο βαθμός της γονεϊκής εμπλοκής σε αυτό καθορίζεται από τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν οι εκπαιδευτικοί μαζί τους. Μέσα από αυτές τις αλληλεπιδράσεις οι

γονείς αναπτύσσουν προσδοκίες που αφορούν τη γονεϊκή τους συμμετοχή στο σχολείο και τις πρακτικές που ακολουθούν με βάση αυτές τις προσδοκίες (Ασλανίδου & Τοσπά, 2008. Κόζυβα, 2009, Φουρνογεράκη, 2017).

Η μάθηση των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες πρέπει να αποτελεί συλλογική προσπάθεια των γονέων, των ειδικών παιδαγωγών και ψυχολόγων και του δασκάλου. Αν η οικογένεια αντιμετωπίζει το παιδί με αρνητικές στάσεις είναι αν αναγκαία η τροποποίησή του μέσω της συμβουλευτικής. Απαραίτητο είναι οι γονείς να ενημερώνονται για τα προβλήματα του παιδιού και να αποκτούν ρεαλιστική εικόνα των δυνατοτήτων του για να μην το πιέζουν για τις αποδόσεις του και να σέβονται τις δυνατότητές του. Οι δύο πλευρές, γονείς και ειδικοί, μοιράζονται την ευθύνη για την εκπαίδευση των παιδιών, καθώς μέσω της συνεργασίας τους βοηθούν και οι δύο να ολοκληρωθεί η διαδικασία της εκπαίδευσης (Παπαδιώτη- Αθανασίου, 2000).

Τα πιο σημαντικά ζητούμενα για την συνεργασία του εκπαιδευτικού με τον γονέα είναι η παροχή πληροφόρησης και δεξιοτήτων, η δημιουργία συναισθηματικού κλίματος, η συνύπαρξη στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, αλλά και ο εκπαιδευτικός από την πλευρά του αν δεν γνωρίζει κάτι να παραπέμπει τους γονείς σε άλλους ειδικούς (Heward, 2011).

2.4. Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών σε θέματα συμβουλευτικής

Οι εκπαιδευτικοί καλό είναι να καταρτίζονται και να επιμορφώνονται για θέματα ψυχολογίας και υποστήριξης των γονέων των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες για να είναι ενημερωμένοι και να υπάρχει ένας διάλογος μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, συμμετέχοντας οι πρώτοι σε σχολικές οργανώσεις, σε ομάδες γονέων και δασκάλων, καθώς και στο σχολικό συμβούλιο. Φυσικά η συνεργασία της οικογένειας με το σχολείο δεν είναι πάντα ένα εύκολη, καθώς υπάρχει περίπτωση οι γονείς να μην θέλουν να συνεργαστούν, επικρίνοντας ή θεωρώντας επιθετική τη στάση και τις συμβουλές του εκπαιδευτικού ή νιώθοντας οι ίδιοι ενοχές για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται το παιδί τους (Blamires, Robertson, & Blamires, 1997). Αν οι ίδιοι νιώθουν ότι μπορούν να εμπλακούν στην εκπαιδευτική διαδικασία και μπορούν να επηρεάσουν τα παιδιά τους προς το καλύτερο, τότε η συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς είναι πιο εύκολη σε αντίθεση με το εάν πιστεύουν ότι

δεν μπορούν να επηρεάσουν το παιδί τους και δεν μπορούν να εμπλακούν στη διαδικασία (Ασλανίδου & Τοσπά, 2008. Κόζυβα, 2009, Φουρνογεράκη, 2017). Άλλη μία δυσκολία στη συνεργασία των δύο φορέων, επίσης είναι οι υψηλές απαιτήσεις από την πλευρά των γονέων. Είναι σημαντική η παρατήρηση και το δείγμα της δουλειάς του μαθητή για μεγάλο χρονικό διάστημα, ώστε να απαντηθούν τυχόν ερωτήσεις από την πλευρά των γονέων, όσον αφορά τις επιδόσεις του παιδιού τους.

2.5. Οφέλη της Συμβουλευτικής

Η ενεργός συμμετοχή των γονέων έχει σημαντικά οφέλη για τους μαθητές, ανεξάρτητα από την ηλικία, το γνωστικό προφίλ, το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο και το πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο βρίσκονται (Heward, 2011). Τα οφέλη του αποκομίζει το παιδί αν οι γονείς του επισκέπτονται συχνά τον εκπαιδευτικό του, αφορούν την υψηλότερη μαθησιακή ανάπτυξή του, τη βελτιωμένη συμπεριφορά του στο σπίτι και το σχολικό πρόγραμμα, τη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων και τη σχολική προσαρμογή του (Epstein, 1992. Fan & Williams, 2010. Hill & Craft, 2003. Houtenville & Conway, 2008. Μπρούζος, 2002. Palenchar, Vondra, & Wilson, 2001. Sakellariou & Rentzou, 2008). Γενικότερα, βελτιώνεται η συμπεριφορά των παιδιών και προσλαμβάνονται προβληματικές συμπεριφορές των παιδιών απέναντι στο σχολείο (Τσιμπιδάκη, 2007).

Παράλληλα, βέβαια με τα οφέλη του έχει το παιδί με την καλή συνεργασία των γονέων του και των παιδαγωγών του έχουν κάποια οφέλη και οι εκπαιδευτικοί. Οι γονείς συνεργαζόμενοι με το διδακτικό προσωπικό του σχολείου κατανοούν πιο εύκολα τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στο καθημερινό τους έργο και εμφανίζονται πιο πρόθυμοι να προσφέρουν την ανάλογη υποστήριξη. Ταυτόχρονα και οι δύο αναπτύσσουν μια βαθύτερη κατανόηση για τους μαθητές και τις οικογένειές τους. Επιπλέον, η γονεϊκή εμπλοκή ενισχύει το ηθικό των εκπαιδευτικών και έτσι βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα της εργασίας τους (Green, Walker, Hoover-Dempsey & Sandler, 2007. Koutrouba, Antonopoulou, Tsitsas, & Zenakou, 2009).

Τα οφέλη για τους γονείς βρίσκονται ακριβώς στο ότι έχουν μια πιο ολοκληρωμένη και καλή ενημέρωση για την πρόοδο και τις επιδόσεις των παιδιών

τους όχι μόνο σε πλαίσιο γνωστικό αλλά και συναισθηματικό-ψυχολογικό (Τσιμπιδάκη, 2007). Έχουν αυξημένο αίσθημα πληρότητας και μειωμένα αισθήματα κατάθλιψης και άγχους που τους καθιστούν πιο αποτελεσματικούς στη φροντίδα των παιδιών τους (Ozonoff & Cathcart, 1998).

2.6. Σχολές γονέων

Επιπλέον, για την στήριξη των γονέων σημαντικές είναι οι σχολές γονέων όπου διοργανώνονται από ειδικούς φορείς με στόχο την ενημέρωση, τη πληροφόρηση, την υποστήριξη και τη συμβουλευτική των γονέων των παιδιών με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (Παππά, 2003). Συντελούν, επίσης στη δικτύωση της οικογένειας με άλλες υπηρεσίες υποστήριξης που θα μπορέσουν να προσφέρουν πιθανόν οικονομική βοήθεια, εξειδικευμένη φροντίδα του παιδιού, ειδική εκπαιδευτική και συμβουλευτική. Ο συντονιστής της ομάδας βοηθάει τους γονείς να αποκτήσουν ρεαλιστικές προσδοκίες για τα παιδιά τους, να βγουν από την κοινωνική απομόνωση και να μειώσουν το στρες που πηγάζει από την αντιμετώπιση των προβλημάτων. Επίσης, βοηθάνε στην αποδοχή από την πλευρά των γονέων της ιδιαιτερότητας του παιδιού και διευκολύνουν τη συναισθηματική αποφόρτισή τους, ενώ παράλληλα τους εφοδιάζει με δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και υψηλή αυτοεκτίμηση (Δραγάση-Σηφάκη, 1999).

2.7. Ερωτήματα στα πλαίσια της Συμβουλευτικής

Σημαντικά ερευνητικά ερωτήματα που μπορούν να τεθούν στα πλαίσια της Συμβουλευτικής είναι: Αν παρέχεται ψυχολογική στήριξη στους γονείς από το σχολείο και κατά πόσο μπορούν οι ίδιοι να στηρίξουν τόσο σε μαθησιακό όσο και σε συναισθηματικό επίπεδο τα παιδιά τους.

2.8. Στήριξη της οικογένειας

Όπως προαναφέρθηκε, η στήριξη των γονέων είναι αρκετά σημαντική, καθώς η οικογένεια πρέπει να στέκεται στα πόδια της για να βοηθήσει και τα παιδιά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τις σχολές γονέων αλλά και με την βοήθεια ειδικών παιδαγωγών και του εκπαιδευτικού κάνοντας έναν εποικοδομητικό διάλογο με τους γονείς και συζητώντας το πρόβλημα των παιδιών τους. Η Συμβουλευτική Ψυχολογία μπορεί να βοηθήσει τους γονείς σε μεγάλο βαθμό να σταθούν δίπλα στα παιδιά αλλά να γνωρίσουν και οι ίδιοι το πρόβλημα των παιδιών τους.

2.9. Συμπέρασμα

Εν κατακλείδι, πρέπει να υπάρχει μία άψογη συνεργασία μεταξύ των γονέων των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και των εκπαιδευτικών, ακόμα και παροχή βοήθειας σε γνωστικό και ψυχολογικό επίπεδο, αν είναι απαραίτητο και στο σπίτι, για την καλύτερη ανάπτυξη του παιδιού τόσο σε γνωστικό, όσο και σε συναισθηματικό τομέα. Είναι σημαντική η ψυχολογική υποστήριξη αυτών των παιδιών για την ανάπτυξη ακόμα και της αυτοπεποίθησης τους. Σε περίπτωση που οι γονείς δεν κατανοούν τις προθέσεις της σχολικής μονάδας, θα πρέπει να ληφθούν άλλα μέτρα ή να τους μιλήσει κάποιος ειδικός.

B' Ερευνητικό μέρος

1.1. Σκοπός της έρευνας

Αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των γονιών σχετικά με την υποστήριξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Συγκεκριμένα, η έρευνα θέτει ως στόχο την εστίαση στις οικογένειες των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με ιδιαίτερη έμφαση στους γονείς, τους ανθρώπους που έχουν εξίσου μεγάλη ανάγκη για ψυχοπαιδαγωγική στήριξη με τα παιδιά τους. Επιχειρείται, επίσης, η καταγραφή των αναγκών της ψυχοπαιδαγωγικής στήριξης και υπογραμμίζεται η σημασία της Συμβουλευτικής, η οποία αποτελεί βασικό πυλώνα για την στήριξη της οικογένειας. Τέλος, επιδιώκεται η ανάδειξη τρόπων - μεθόδων από τον εκπαιδευτικό, με σκοπό την παροχή βοήθειας τόσο στα παιδιά όσο και στις οικογένειες. Επίσης, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των γονέων για την συνεργασία τους με το σχολείο, η αναγκαιότητα ψυχολογικής υποστήριξης στο σχολείο αλλά και στο σπίτι και γενικότερα οι απόψεις τους σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών τους αλλά και η στήριξη ίδιων των γονέων με την βοήθεια της Συμβουλευτικής.

1.2. Συμμετέχοντες

Το δείγμα αποτελούν 6 μητέρες ηλικίας 30-40 ετών που έχουν παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Δεν ακολουθήθηκε κάποια διαδικασία επιλογή δείγματος, αλλά επιλέχθηκε ένα «δείγμα μη πιθανότητας» και πιο συγκεκριμένα ένα δείγμα ευκολίας. Το δείγμα συλλέχθηκε από ένα Ειδικό Δημοτικό Σχολείο, όπου υπήρχε ευκολότερη πρόσβαση λόγω μόνιμης διαμονής της ερευνήτριας, με μοναδικό χαρακτηριστικό να είναι γονείς παιδιών με ειδικές μαθησιακές ανάγκες, αφού προφανώς φοιτούν σε σχολείο ειδικής και όχι γενικής εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα, όπως αναφέρθηκε, συμμετείχαν 6 γυναίκες μεταξύ 30-40 ετών. Σε ό,τι αφορά τις γραμματικές γνώσεις, η 1 μητέρα αναφέρει ότι είναι κάτοχος απολυτηρίου Γυμνασίου/Λυκείου (16,6%), 2 έχουν αποφοιτήσει μόνο από το

Δημοτικό (33,3%) και 3 άτομα είναι κάτοχοι πτυχίων ΑΕΙ/ΤΕΙ (50%). Επίσης, οι τρεις μητέρες έχουν 2 παιδιά, οι δύο έχουν 3 παιδιά και η μία έχει 4 παιδιά. Τα επαγγέλματα που ασκούν ποικίλλουν. Οι τρεις μητέρες ασχολούνται με οικιακά, η μία είναι αστυνομικός, η μία δασκάλα και η τελευταία είναι ιδιωτικός υπάλληλος. Τέλος, όλες οι μητέρες έχουν παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες στην οικογένεια, των οποίων οι ηλικίες κυμαίνονται από 5-10 ετών.

1.3. Ερευνητικό εργαλείο

Για τη διερεύνηση του θέματος επιλέχθηκε ως ερευνητικό εργαλείο η ημιδομημένη συνέντευξη που περιλαμβάνει ανοιχτού τύπου ερωτήσεις, οι οποίες δίνουν τη δυνατότητα στους ερωτώμενους να εκθέσουν τις απόψεις τους με δικά τους λόγια, με μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια και χωρίς να κατευθύνονται από την ερευνήτρια (Burton, 2000). Η συνέντευξη αφορά την επικοινωνία μεταξύ προσώπων, καθοδηγείται από τον ερευνητή με στόχο να ληφθούν πληροφορίες σχετικές με το θέμα που τίθεται προς μελέτη και συνιστά στις κοινωνικές επιστήμες την δημοφιλέστερη εκ των ποιοτικών μεθόδων (Cohen & Manion, 2000). Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα της είναι ότι παρέχει τροφοδότηση και στις δύο πλευρές, καθώς ο ερευνητής συλλέγει περαιτέρω στοιχεία αλλά και ο ερωτώμενος μπορεί να επανεξετάσει τις απόψεις που εκθέτει. Υπάρχει, σαφώς μεγαλύτερη εμπλοκή μεταξύ των ερωτώμενων και δίνεται η δυνατότητα συλλογής περισσότερων πληροφοριών.

Στην παρούσα έρευνα, απαιτούνταν η συνεργασία με ενήλικες, οι οποίοι συνήθως αποτελούν δύσκολο δείγμα για συλλογή πληροφοριών, οπότε η άμεση αλληλεπίδραση και επικοινωνία μαζί τους μέσω της ημιδομημένης συνέντευξης ήταν πιο ενδεδειγμένη. Η συζήτηση που έγινε είναι ελεύθερη κατά μία έννοια και δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να διερευνήσει παράλληλα και άλλες πτυχές χωρίς να τον περιορίζει σε συγκεκριμένα ερωτήματα (Lincoln & Guba, 1985). Η ημιδομημένη συνέντευξη εμπεριέχει συγκεκριμένα ερωτήματα, όμως δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να αλλάξει τη σειρά τους εάν το κρίνει απαραίτητο προσθέτοντας ή αφαιρώντας ερωτήματα (Cohen & Manion, 2000). Πρόκειται δηλαδή, για έναν ανοιχτό διάλογο. Επιπλέον, μέσω της συνέντευξης μπορεί να διαχειριστεί ο

ερευνητής καλύτερα δυσκολότερες ερωτήσεις ή λεπτά ζητήματα και αυτός είναι ο βασικότερος λόγος που εφαρμόστηκε αυτό το εργαλείο. Επίσης, επιτρέπει την εμπάθυνση στις απόψεις των γονέων, την κατανόηση στο τρόπο σκέψης τους, τη ψυχολογική τους κατάσταση και την καταγραφή των συναισθημάτων και των αγωνιών που βιώνουν.

Σε πρώτη φάση, οι ερωτώμενοι απαντώντας σε ερωτήσεις γνωριμίας, έδωσαν κάποια δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικία, γραμματικές γνώσεις, επάγγελμα, αριθμός παιδιών στην οικογένεια, κ.τ.λ.) και στη συνέχεια καλούνταν να απαντήσουν σε οκτώ ερωτήματα που σχετίζονταν με τη συνεργασία και την ενημέρωση/στήριξη.

Συγκεκριμένα, τα ερωτήματα ήταν τα ακόλουθα:

Με άξονα τη συνεργασία:

- 1) Πόσο συχνά συνεργάζεστε με το σχολείο για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού σας; Με ποιον τρόπο επιτυγχάνεται αυτή η συνεργασία;
- 2) Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία των γονέων ενός παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με το σχολείο; Με ποιον τρόπο;
- 3) Σε ποιο βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες σας για συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου ως γονέας παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;
- 4) Θεωρείτε απαραίτητη τη βοήθεια σας όσον αφορά τη συμμετοχή σας στη στήριξη του παιδιού ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σπίτι; Με ποιον τρόπο;

Με άξονα την ενημέρωση/στήριξη:

- 5) Πόσο συχνά ενημερώνεστε για την πρόοδο του παιδιού σας που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;
- 6) Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που αντιμετωπίζει το παιδί σας;

7) Θεωρείτε ότι στηρίζετε σε ικανοποιητικό βαθμό το παιδί που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε μαθησιακό αλλά και συναισθηματικό επίπεδο στο σπίτι; Με ποιον τρόπο;

8) Θεωρείτε απαραίτητη την ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο;

1.4. Διαδικασία συλλογής-ανάλυσης δεδομένων

Η συλλογή των δεδομένων διήρκησε 1 μέρα και διεξήχθη το Νοέμβριο του 2019. Οι γονείς κλήθηκαν να συμμετάσχουν σε ημιδομημένες συνεντεύξεις με την ερευνήτρια και κατόπιν συνεννόησης με τη διευθύντρια του Ειδικού Σχολείου, ώστε να καθοριστεί ημερομηνία και ώρα που οι γονείς θα παρευρίσκονταν στο σχολείο, με σκοπό τη συνάντησή τους με τον παιδοψυχολόγο και την κοινωνική λειτουργό πραγματοποιήθηκε η έρευνα. Έτσι, διασφαλίστηκε η άνεση και το ήρεμο περιβάλλον. Οι γονείς ενημερώθηκαν πριν τις συνεντεύξεις για το σκοπό της έρευνας και δόθηκαν στοιχεία για την ερευνήτρια. Όλες οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν εντός του σχολικού ωραρίου και του σχολικού περιβάλλοντος, ώστε τα παιδιά να είναι απασχολημένα. Στην αρχή, οι συμμετέχοντες ενημερώνονταν για τη σημασία της αληθούς και πλήρους κατάθεσης των απόψεών τους ως προς το θέμα. Η ακρίβεια αποτύπωσης μιας άποψης αποτελεί σημαντικό κριτήριο για την εγκυρότητα της έρευνας. Αυτό προϋποθέτει, επίσης, την εξασφάλιση άνεσης και εμπιστοσύνης στον ερωτώμενο για να εκφράσει αβίαστα και ελεύθερα τις σκέψεις του. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, σε όλη τη διάρκεια της συνέντευξης επικράτησε μια ιδιαίτερα φιλική και ζεστή ατμόσφαιρα με τους συμμετέχοντες να εκφράζουν τις ανησυχίες τους και τις σκέψεις τους αυθόρμητα και πρόθυμα. Εξάλλου, οι αρχικές ερωτήσεις ήταν ερωτήσεις γνωριμίας. Οι απαντήσεις αναλύθηκαν μία προς μία αλλά και συγκριτικά μεταξύ τους.

1.5. Ηθική και δεοντολογία

Τα δεοντολογικά προβλήματα που προκύπτουν από τις ερευνητικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται σε εκπαιδευτικά θέματα αναλύονται σε συγκεκριμένη συλλογή άρθρων (Burgess, 1989). Οι δύο αρχές που διέπουν τη δεοντολογία της εκπαιδευτικής έρευνας είναι η αρχή της μεγιστοποίησης του οφέλους και αυτή του ίσου σεβασμού (Strike, 1990). Η πρώτη αναφέρει ότι η καλύτερη απόφαση είναι αυτή που προξενεί το μεγαλύτερο όφελος, ενώ η δεύτερη απαιτεί να σεβόμαστε την ίση αξία όλων των ανθρώπων. Με βάση τη δεύτερη λοιπόν, επιβάλλεται να θεωρούνται όλοι ότι έχουν τα ίδια βασικά δικαιώματα με τους άλλους. Η παρούσα έρευνα είναι σύμφωνη με τους κανόνες των επιτροπών δεοντολογίας διεθνώς, οι οποίες ελέγχουν την έρευνα σε πανεπιστήμια και ιδρύματα. Συνεπώς, δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και τη συνειδητή συμμετοχή τους.

Γενικότερα η συνέντευξη καθ' όλη τη διάρκειά της διέπονταν από τους βασικούς κανόνες που καθορίζουν το πλαίσιο διεξαγωγής της και την επικοινωνία των δύο εμπλεκόμενων. Εξάλλου ο ερευνητής είναι υπεύθυνος για τον τρόπο που θα διενεργηθεί η συνέντευξη (Johnson, 1984). Μέσα από την ενημέρωση εφαρμόστηκε η αρχή της εμπιστευτικότητας και του απορρήτου καθώς εξασφαλίζεται η ανωνυμία των συμμετεχόντων και κατά τη διάρκεια αλλά και μετά το τέλος της έρευνας. Η ενημέρωση των γονέων περιελάμβανε πληροφορίες για τον τρόπο συλλογής αλλά και την αξία της έρευνας και παρεχόταν η διαβεβαίωση ότι τα δεδομένα που θα συλλεχθούν θα είναι απόρρητα και θα παρουσιαστούν με τρόπο ώστε να μην είναι δυνατόν να βρεθεί η ταυτότητα των συμμετεχόντων. Κατά τη διάρκειά των συνεντεύξεων υπήρχε ενθάρρυνση, συγκατάβαση, κατανόηση και ενδιαφέρον από την ερευνήτρια ώστε να συλλεχθούν περισσότερα στοιχεία και να υπάρξει ένα κλίμα ευνοϊκό. Σε αυτό συνέβαλε και η εναλλαγή των ερωτήσεων και η δυνατότητα αλλαγής της σειράς για τη διατήρηση του ψυχισμού των ερωτώμενων, καθώς η συζήτηση αφορούσε ένα ζήτημα ιδιαίτερης ψυχολογικής βαρύτητας. Οι ερωτήσεις που τέθηκαν δεν ήταν κατευθυνόμενες αλλά ελεύθερες ώστε τα δεδομένα που συλλέχθηκαν θεωρούνται γνήσια, αληθή και κυρίως ανεπηρέαστα. Ακόμη ως προς την επεξεργασία των δεδομένων, διακρίθηκε για την δικαιοσύνη τη νομιμότητα, την ακρίβεια αλλά και το σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων. (Cohen & Manion, 2000).

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί ως προς την ηθική ότι οι συμμετέχοντες ήταν ενήλικες, δεν ανήκαν σε ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες και η συμμετοχή τους δεν ήταν υποχρεωτική. Σε περίπτωση κωλύματος, οι ερωτώμενοι μπορούσαν να αποσυρθούν χωρίς καμία συνέπεια. Επομένως υπήρξε ελευθερία και καλή διάθεση. Γενικώς καθ' όλη τη διάρκεια της έρευνας θεωρείται ότι ελήφθησαν επαρκή μέτρα για την τήρηση των βασικών αρχών ηθικής και δεοντολογίας.

2. Αποτελέσματα έρευνας και συζήτηση

Αναφορικά με τη μέθοδο ανάλυσης των απαντήσεων, τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τις ημιδομημένες συνεντεύξεις κατηγοριοποιήθηκαν σε 6 κατηγορίες, οι οποίες είναι: α) Συνεργασία σχολείου-οικογένειας και ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών, β) τρόπος συνεργασίας σχολείου-γονέων, γ) Επιθυμία για διεύρυνση των γνώσεων σχετικά με τις μαθησιακές δυσκολίες, δ) Στήριξη των παιδιών, ε) Βοήθεια των παιδιών στο σπίτι, στ) Ψυχολογική στήριξη των παιδιών στο σχολείο και στη συνέχεια περιγράφηκαν οι ομοιότητες μεταξύ των απαντήσεων ή/και οι αποκλίσεις τους. Η εγκυρότητα της έρευνας διασφαλίστηκε γιατί όλες οι ερωτήσεις της ημιδομημένης συνέντευξης απαντούσαν στο σκοπό της έρευνας, που όπως προαναφέρθηκε, ήταν η διερεύνηση των αντιλήψεων των γονιών για την υποστήριξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αλλά και η διερεύνηση των αντιλήψεων των γονέων για την συνεργασία τους με το σχολείο, η αναγκαιότητα ψυχολογικής υποστήριξης στο σχολείο αλλά και στο σπίτι και γενικότερα οι απόψεις τους σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών τους αλλά και η στήριξη των ίδιων με την βοήθεια της Συμβουλευτικής.

2.1. Συνεργασία σχολείου-οικογένειας και ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών

Ως προς τα ερωτήματα του πρώτου άξονα (1, 2, 3, 5 και 6), που αφορούν τη συνεργασία γονέων-σχολείου και την ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, οι περισσότερες από τις ερωτώμενες απάντησαν ότι συνεργάζονται με το σχολείο του παιδιού τους αρκετά συχνά, δηλαδή όταν χρειαστεί

ή όταν τους καλούν στο σχολείο (4/6), χαρακτηρίζοντας την συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς αρκετά «ικανοποιητική». Οι άλλες δύο εξέφρασαν την επιθυμία για συχνότερη επαφή, όμως ταυτόχρονα, όπως δήλωσαν οι τέσσερις από αυτές, οι επαγγελματικές υποχρεώσεις τους και η δύσκολη και απαιτητική καθημερινότητά τους δεν θα ευνοούσε αυτήν τους την πρόθεση («δεν υπάρχει παραπάνω χρόνος λόγω πολλών και διαφορετικών υποχρεώσεων, με τις οποίες έρχομαι αντιμέτωπη καθημερινά»).

Όπως προέκυψε, θεωρείται ότι η ενημέρωση αποτελεί μία εκδήλωση του ενδιαφέροντος των γονέων που προσπαθούν να είναι κοντά στα παιδιά τους. Θέλουν να μαθαίνουν σε τι επίπεδο βρίσκεται το παιδί τους, αν είναι στάσιμο ή εάν εξελίσσεται, και εάν το παιδί που έχει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μπορεί να εξελιχθεί τόσο σε μαθησιακό όσο και σε ψυχολογικό επίπεδο. Αντίθετα από το παραπάνω, μία μητέρα ανέφερε ότι εστιάζει περισσότερο στο πρόβλημα του παιδιού της, στο πώς το ίδιο θα νιώθει χαρούμενο και όχι τόσο στο αν μάθει ή εξελιχθεί σε μαθησιακό επίπεδο. («Δεν υπάρχει πρόοδος. Το παιδί να είναι χαρούμενο με απασχολεί και θέλω να λύνεται κατευθείαν αν προκύψει κάτι που το κάνει να νιώθει λυπημένο»)

Οι απόψεις των μητέρων συμφωνούν στο ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία με το σχολείο, (2^ο ερώτημα) χαρακτηρίζοντας την μάλιστα «υποχρεωτική», «αναγκαία», «σημαντική» και «απαραίτητη». Μάλιστα, κάποιες από τις μητέρες αναφέρθηκαν στη δυσκολία που αντιμετωπίζει η οικογένεια την πρώτη εκείνη περίοδο της διάγνωσης, οπότε και καταφεύγει στο σχολείο αναζητώντας τη βοήθεια του δασκάλου («λόγω της πρόσφατης ανακάλυψής μας όσον αφορά τις μαθησιακές δυσκολίες, συνεργαζόμαστε σε μεγάλο βαθμό με το σχολείο. Υπάρχουν πράγματα και καταστάσεις που μας αγχώνουν ακόμα και, μέσω αυτής της συνεργασίας, καθυστερούμε αρκετά»). Το σχολείο λειτουργεί ως «φορέας γνώσεων» και χώρος όπου το παιδί περνάει ένα μεγάλο ποσοστό των ημερήσιων δραστηριοτήτων και δεν είναι αποτελεσματικό να λαμβάνει διαφορετικά μηνύματα στο σπίτι και διαφορετικά στο σχολείο. Η συνεργασία θεωρείται υποχρεωτική και από τις δύο πλευρές, καθώς, όπως δικαιολογήθηκε, ο γονέας οφείλει να ενημερώνει τον εκπαιδευτικό για οποιοδήποτε πρόβλημα προκύπτει και να αποφασίζουν από κοινού. Από τις απαντήσεις τους, προκύπτει ότι αποδίδουν το μεγαλύτερο βάρος της ευθύνης στο εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου. Συγκεκριμένα, 3 από τις 6 ερωτώμενες

απέδωσαν την κάλυψη των αναγκών στον εκπαιδευτικό της κάθε τάξης και κυρίως στην κατάρτισή του πάνω σε θέματα ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών («όλο το εκπαιδευτικό προσωπικό μέσω της κατάρτισης που ήδη έχει ή αυτής που μπορεί να αποκτήσει είναι το πλέον αρμόδιο για να συντονίσει μια τέτοια συνεργασία»). Είναι σημαντικό, ότι δεν θεωρείται δεδομένο από τις μητέρες ότι ο δάσκαλος κατέχει κάποιες γνώσεις σχετικά με τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Στη συνέχεια, επισημάνθηκε από 2 μητέρες ότι είναι σημαντικό να υπάρχουν ειδικοί επιστήμονες (κοινωνικοί λειτουργοί, παιδοψυχολόγοι κ.τ.λ.), για να υπάρχει καλύτερη αντιμετώπιση-μεταχείριση των παιδιών τους αλλά και πιο ακριβή ενημέρωση των ίδιων.

2.2. Τρόπος συνεργασίας σχολείου-γονέων

Ως προς τον τρόπο με τον οποίο το σχολείο συνεργάζεται με τους γονείς, όλες οι μητέρες που συμμετείχαν στην έρευνα αναφέρθηκαν στις τακτικές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς, στην καθημερινή ενημέρωση, εάν αυτό είναι εφικτό, αλλά και στις επισκέψεις και στην τηλεφωνική επικοινωνία, όταν τους καλέσουν από το σχολείο. Όπως ήταν αναμενόμενο, όλες οι μητέρες ανέφεραν ως πρώτο τρόπο «την προσωπική επαφή». Η προσωπική επαφή αναφερόταν στην άμεση επικοινωνία με τον εκπαιδευτικό, η οποία λαμβάνει χώρα εντός της σχολικής μονάδας, έπειτα από προγραμματισμένα ραντεβού που κλείνονται σε περιόδους λήψης σχολικών ελέγχων, είτε αφορά τις τακτικές μηνιαίες συναντήσεις, που συνήθως γίνονται προς ενημέρωση των γονέων, είτε κάθε εβδομάδα αν αυτό είναι αναγκαίο. Οι συναντήσεις αυτές θεωρούνται πολύ σημαντικές από όλες τις μητέρες και φάνηκε ότι πιστεύουν πως είναι απαραίτητη η προσωπική επαφή, αφού οι περισσότερες ενημερώνονται για οποιοδήποτε πρόβλημα του παιδιού τους από κοντά με τους εκπαιδευτικούς.

Ακόμη, όλες ανέφεραν ως επιπλέον τρόπο τις δικές τους επισκέψεις στον χώρο του σχολείου έπειτα από τηλεφωνικό αίτημα ή έγγραφο σημείωμα που έχουν λάβει από το δάσκαλο σχετικά με προβλήματα που έχουν προκύψει είτε μαθησιακά είτε συμπεριφοράς. Μία μητέρα ανέφερε ότι επισκέπτεται στο σχολείο του παιδιού της 2-3 φορές την εβδομάδα και έχει χρειαστεί πολλές φορές και παραπάνω, καθώς το παιδί της συχνά δεν θέλει να παραμείνει στο σχολείο και συχνά πηγαίνει να το πάρει

(«παρόλο που είναι 10 χρονών θέλει να κάθεται σπίτι και όχι στο σχολείο, λέγοντας ότι το σχολικό περιβάλλον δεν του αρέσει, γιατί δεν του αρέσουν τα μαθήματα. Αν δεν πάω κλαίει»).

2.3. Επιθυμία για διεύρυνση των γνώσεων σχετικά με τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Ως προς το 6^ο ερώτημα, που διερευνούσε εάν οι μητέρες θα ήθελαν να μάθουν περισσότερα για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού τους, όλες οι ερωτώμενες απάντησαν καταφατικά, αναφέροντας ως «απαραίτητη» την απόκτηση και ενίσχυση των γνώσεών τους σε κάθε περίπτωση. Είναι δεδομένο ότι κάθε μητέρα κρίνει σημαντικό να ενημερώνεται για το πώς θα πρέπει να χειριστεί καταστάσεις και συμπεριφορές, αλλά και πώς μπορεί να βοηθήσει το παιδί της σε όλες τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει, πόσο μάλλον, όταν πρόκειται και για ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που απαιτούν ιδιαίτερους χειρισμούς («Δεν γνωρίζαμε και ακόμα δεν γνωρίζουμε πώς να χειριστούμε όλες τις αντιδράσεις του»). Η αποτελεσματική και ουσιαστική αντιμετώπιση έρχεται μόνο μέσα από την ενημέρωση, όπως κατέληξαν τα δεδομένα της συνέντευξης.

Πιο αναλυτικά, 2 μητέρες ανέφεραν ότι θα ήθελαν να συμμετέχουν σε σεμινάρια σχετικά με το πρόβλημα των παιδιών τους ή ακόμα να κάνουν και μεταπτυχιακό σε κάτι σχετικό, όμως δυστυχώς στην Φλώρινα δε υπάρχει μεγάλη κινητοποίηση για τέτοια θέματα ή ακόμα έχουν πολλές υποχρεώσεις και δεν προλαβαίνουν («θέλω πολύ να κάνω ένα μεταπτυχιακό στην Ειδική Αγωγή, όμως από όσο ξέρω γιατί το έχω ψάξει δεν υπάρχει εδώ στη Φλώρινα, αλλά και έχω πολλές υποχρεώσεις, οι οποίες δεν μου επιτρέπουν να μετακινούμαι σε άλλη περιοχή»). Επίσης, μία μητέρα ανέφερε ότι καλό θα ήταν και από την πλευρά τους οι εκπαιδευτικοί να ενημερωθούν αρκετά, αν όχι άριστα για θέματα Ειδικής Αγωγής παρακολουθώντας και αυτοί μαζί με τους γονείς σεμινάρια («αν μάθουμε πολλά και οι δύο και συνεργαστούμε σωστά θα στηρίξουμε πιο αποτελεσματικά το παιδί»).

2.4. Στήριξη των παιδιών

Ως προς τα ερωτήματα που σχετίζονται με την στήριξη των παιδιών και τη συμμετοχή των γονέων και του σχολείου σε αυτό, αναφέρθηκε ότι ο δάσκαλος μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά και να εστιάσει καλύτερα στο πρόβλημα των παιδιών, αφού αυτός γνωρίζει περισσότερα και περνάει αρκετές ώρες με το παιδί στο σχολείο. Από τις συνεντεύξεις φάνηκε, ότι οι ίδιες οι μητέρες θεωρούν πως δεν μπορούν να προσφέρουν πλήρη στήριξη, καθώς έχουν ελλειπείς γνώσεις. Μάλιστα αναφέρουν την έλλειψη γνώσεων ως ανασταλτικό παράγοντα για την πρόοδο των παιδιών τους. Θεωρούν, συνεπώς, απαραίτητη την ενίσχυση των γνώσεων που έχουν («εμείς έχουμε ελλειπείς γνώσεις. Για να στηρίξουμε αποτελεσματικά τα παιδιά μας πρέπει να ενισχύσουμε τις γνώσεις μας»). Γι' αυτό και με δική τους πρωτοβουλία παρακολουθούν σεμινάρια, επισκέπτονται ειδικούς και βασίζονται στο σχολείο και το δάσκαλο.

Επιπρόσθετα οι μητέρες μιλούν για τις ανησυχίες τους σχετικά με νέες συμπεριφορές που εμφανίζουν τα παιδιά τους αλλά και την αδυναμία τους να τις χειριστούν. Θεωρούν πολύ σημαντική τη στήριξή τους από το σχολείο και όχι μόνο από τον εκπαιδευτικό, αλλά αναζητούν μία πλήρη εκπαιδευτική ομάδα απαρτιζόμενη από το δάσκαλο, το διευθυντή, το σύμβουλο και τον ψυχολόγο («παρακολουθούμε σεμινάρια για να ενημερωθούμε, μιλάμε με ειδικούς, αλλά θα έπρεπε να υπάρχει πιο καλά οργανωμένη ομάδα από δασκάλους, σχολικούς συμβούλους και εννοείται πλήρως καταρτισμένους... πρέπει να εμπλουτιστεί η ομάδα του σχολείου με ψυχολόγο και αν χρειαστεί και άλλον ειδικό»). Αναφέρουν ότι μόνες αυτές δεν μπορούν να βοηθήσουν το παιδί αποτελεσματικά, καθώς «η θέληση δεν αρκεί χωρίς βοήθεια». Επισημαίνουν, ακόμα, ότι δεν μπορούν μόνοι τους να ερμηνεύσουν κάποιες από τις συμπεριφορές των παιδιών τους, χωρίς την βοήθεια των ειδικών.

Από την άλλη πλευρά, θεωρούν ότι σίγουρα ως μητέρες γνωρίζουν καλύτερα τα παιδιά τους και τα στηρίζουν σε μεγάλο βαθμό συναισθηματικά («το ψυχολογικό κομμάτι δεν νομίζω να μπορεί να το χειριστεί κάποιος καλύτερα από μία μητέρα»).

Συμπερασματικά, οι μητέρες δεν θεωρούν ότι μπορούν μόνοι τους να καλύψουν τις εκπαιδευτικές και συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών τους καθώς δεν

γνωρίζουν τις μεθόδους και αντιλαμβάνονται ότι απαιτούνται ειδικοί χειρισμοί. Για το λόγο αυτό, αναζητούν βοήθεια σε ομάδες ειδικών εντός και εκτός σχολείου. Συναισθηματικά εμφανίζονται ιδιαίτερα ανασφαλείς και ανήσυχες.

Είναι σημαντικό ότι 2 στις 6 μητέρες εκφράζουν την επιθυμία μεν να συμμετέχουν πιο ενεργά στη στήριξη, αλλά ταυτόχρονα δηλώνουν έλλειψη χρόνου τόσο από τη πλευρά τους όσο και από την πλευρά των παιδιών ασχολούνται με τόσες δραστηριότητες που δεν προλαβαίνουν και οι ίδιες να αντιληφθούν τα θέματα που προκύπτουν και να παρέμβουν.

2.5 Βοήθεια των παιδιών στο σπίτι

Όσον αφορά το 4^ο ερώτημα, σχετικά με το εάν οι γονείς θεωρούν απαραίτητη τη συμμετοχή τους στη στήριξη των παιδιών με την παροχή της βοήθειάς τους στο σπίτι, τα δεδομένα έδειξαν ότι την θεωρούν απαραίτητη υπό προϋποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα, ανέφεραν, ότι είναι συνέχεια δίπλα στα παιδιά τους και κάνουν δραστηριότητες που αφορούν το γνωστικό κομμάτι με τα παιδιά τους αλλά και παιχνίδια που αφορούν το συναισθηματικό κομμάτι, όμως δεν αρκεί μόνο αυτό («πρέπει να υπάρχει φροντίδα και στο σχολείο με τους εκπαιδευτικούς που τα παιδιά βρίσκονται εκεί πολλές ώρες την μέρα και υπάρχουν ειδικοί που μπορούν να διαχειριστούν καλύτερα τα παιδιά μας»). Συμπερασματικά, οι 6 μητέρες θεωρούν «πλήρως απαραίτητη» την παροχή βοήθειας είτε αυτή αφορά τα μαθήματα του σχολείου είτε σχετίζεται με θέματα ψυχολογίας στο σπίτι. Η βοήθεια που αφορά το παιδί δεν πρέπει να είναι μόνο από την μία πλευρά.

2.6 Ψυχολογική στήριξη των παιδιών στο σχολείο

Γενικά, όλες οι μητέρες θεωρούν την ύπαρξη ψυχολόγου στο σχολείο πολύ σημαντική. Όπως μάλιστα είπαν, θεωρούν τον ψυχολόγο ως έναν ειδικό πιο έμπειρα καταρτισμένο για συμπεριφορές, όπως η έκρηξη θυμού που οι ίδιοι δεν μπορούν πολλές φορές να διαχειριστούν. Σημαντική είναι η άποψη δύο μητέρων, οι οποίες πιστεύουν πως καλό θα ήταν να υπάρχει ψυχολογική υποστήριξη όχι μόνο για τα δικά

τους παιδιά αλλά και στο σύνολο των μαθητών του σχολείου («θα έπρεπε να υπάρχει ψυχολόγος για όλα τα παιδιά»). Πέρα από τις μαθησιακές δυσκολίες στην εποχή μας προκύπτουν διαρκώς όλο και περισσότερα προβλήματα και τα παιδιά μπαίνουν σε δύσκολες καταστάσεις, τις οποίες είναι απροετοίμαστα να αντιμετωπίσουν. Σε όλες τις περιπτώσεις, πάντως, συμφωνούν ότι ο ψυχολόγος είναι απαραίτητο κομμάτι σε ένα σύγχρονο σχολείο. Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς θα πρέπει να αποτελούν μία ομάδα αρκετά ενωμένη και να συνεργάζονται για την πρόοδο του παιδιού. Στόχος είναι η καλύτερη εκπαίδευση και η βέλτιστη παροχή γνώσεων. Το παιδί πρέπει να νιώθει άνετα και να βελτιώνεται. Μόνο μέσα από τη συνεργασία γονέων-σχολείου μπορούν να αντιμετωπιστούν όλα τα θέματα που αφορούν τα παιδιά τη σύγχρονη εποχή. Επιπλέον, όπως αναφέρουν, απαιτείται διάθεση από τον εκπαιδευτικό να ασχοληθεί με κάθε παιδί ξεχωριστά αλλά και χρόνος, στοιχείο ιδιαίτερα δύσκολο λόγω υποχρεώσεων. Τα παιδιά αυτά, χρειάζονται εξατομικευμένη διδασκαλία, ειδικά στις περιπτώσεις που αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα υγείας και χρειάζεται ειδική μεταχείριση.

3. Πρακτικές εφαρμογές, περιορισμοί, συμπεράσματα

Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης είναι σημαντικά, γιατί καταδεικνύουν πόσο σπουδαία είναι η συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια του παιδιού που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αλλά και πόσο απαραίτητη είναι η ενημέρωση των γονέων για την πρόοδο του παιδιού τους. Οι ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι ένα φαινόμενο που ολοένα και συναντάται περισσότερο στα σχολικά περιβάλλοντα. Επομένως, όλοι οι εκπαιδευτικοί οφείλουμε να συνεργαζόμαστε στενά με την οικογένεια του παιδιού στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής. .

Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει, βέβαια, κάποιους περιορισμούς. Συγκεκριμένα, υπάρχουν μεθοδολογικοί περιορισμοί που πρέπει να ληφθούν υπόψη, όπως είναι η χρησιμοποίηση συνεντεύξεων με ημιδομημένες ερωτήσεις, οι οποίες στηρίζονται στις υποκειμενικές κρίσεις των ερωτώμενων και ο μικρός αριθμός συμμετεχόντων που προέρχονται από μια περιορισμένη γεωγραφική περιοχή της ελληνικής επικράτειας. Επομένως, δεν μπορεί να εξαχθεί ένα ασφαλές και γενικευμένο συμπέρασμα. Ένας ακόμα περιορισμός είναι ότι το δείγμα αφορά μόνο το γυναικείο φύλο, καθώς στις

ημιδομημένες συνεντεύξεις συμμετείχαν μόνο μητέρες των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και έτσι, δεν έχουμε σφαιρική εικόνα των πραγμάτων.

Συμπερασματικά, οι στόχοι της παρούσας μελέτης επιτεύχθηκαν, καθώς μέσω των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν από τις συνεντεύξεις των μητέρων προς την ερευνήτρια διερευνήθηκαν οι αντιλήψεις των γονιών για την υποστήριξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και για την συνεργασία τους με το σχολείο, η αναγκαιότητα ψυχολογικής υποστήριξης των παιδιών τους στο σχολείο αλλά και στο σπίτι και γενικότερα οι απόψεις τους σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών τους αλλά και η στήριξη των ίδιων με την βοήθεια της Συμβουλευτικής. Ακόμα, η παρούσα έρευνα συμβάλλει στο να κατανοήσουν οι εκπαιδευτικοί αλλά και οι γονείς ότι για την καλύτερη εξυπηρέτηση και τη βελτίωση της σχολικής επίδοσης των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι αναγκαίο να υπάρχει μία καλή συνεργασία και από τις δύο πλευρές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1.Ελληνόγλωσση

- Δαραής, Κ. (1998). *Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο-διαχείριση Σχέσεων*. (<http://www.specialeducation.gr/frontend/articles.php>).
- Δεδίδου-Λιώτη, Χ. (2004). *Γονείς ελάτε να συνεργαστούμε*. Εκδόσεις ΖΗΤΗ.
- Δράγαση – Σηφάκη, Ε. (1999). *Σωστοί Γονείς, Ευτυχισμένα Παιδιά*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (1998). *Οι ανάπηροι και η εκπαίδευση τους: μια ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση της ένταξης*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Ζώνιου-Σιδέρη, Α. (2003). Από την Ειδική Αγωγή στην Ένταξη. Στο *Ειδική Παιδαγωγική: Πρόγραμμα Ακαδημαϊκής και Επαγγελματικής Αναβάθμισης Εκπαιδευτικών Α/θμιας Εκπαίδευσης*, Αλεξανδρούπολη: ΠΤΔΕ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, σελ.8-28.
- Κοντοπούλου, Μ. (2001). Συμβουλευτική γονέων στα πλαίσια της πρώιμης παρέμβασης: Η συμβολή των εκπαιδευτικών. Στο: Τζουριάδου, Μ. (επιμ.) *Πρώιμη Παρέμβαση: Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές*, σ. 160-183. Θεσσαλονίκη: Προμηθεύς.
- Κοντοπούλου, Μ. (2004). *Σχέσεις επαγγελματιών με γονείς παιδιών με ειδικές ανάγκες: ένα μοντέλο συμβουλευτικής παρέμβασης*.
- Κοσμίδου-Hardy, Χ. & Γαλανουδάκη-Ράπτη, Α. (1996). *Συμβουλευτική, θεωρία και πρακτική*. Αθήνα: Ασημάκης.
- Κρουσταλλάκης, Γ. (1998). Συμβουλευτική και εκπαίδευση γονέων παιδιών με ιδιαίτερες ανάγκες. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής – Προσανατολισμού*, 50-51, 260-271.

Λαμπροπούλου, Β., & Παντελιάδου, Σ. (2000). *Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα – Κριτική Θεώρηση*. (Ανάκτηση: 16-1-2013 από <http://www.dyslexiagoneis.gr/view.asp?ItemID=109&ns=1&mcid=9&cid=23&scid=16>).

Μαλικιώση - Λοΐζου, Μ. (2002). Εφαρμογές της συμβουλευτικής ψυχολογίας σε ειδικές κοινωνικές ομάδες στο Πολεμικός, Ν., Καΐλα, Μ., & Καλαβάσης, Φ., (Επιμ.) *Εκπαιδευτική, οικογενειακή και πολιτική ψυχοπαθολογία. Θέματα Ψυχοπαθολογίας σε παιδιά και εφήβους. Τόμος Α*, σελ. 342-365, Αθήνα: Άτραπος.

Μπρούζος, Α., & Ράπτη, Κ. (2001). Ο ρόλος της σχολικής συμβουλευτικής στην προαγωγή της αποδοχής της διαφορετικότητας. *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*.σελ. 56-57, 25-41.

Ντούσκας, Ν. (2007). *Ευνοϊκές συνθήκες για τη σχολική μάθηση*, στο Ντούσκας, Ν. (2007), *Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο*, Επιστημονικό Βήμα, τ.6, σελ. 28-41.

Παντελιάδου, Σ. (2015). *Η αλφαβήτα που μπερδεύει, Κοντά στα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες*. Εκδόσεις Πεδίο.

Παρασκευόπουλος, Ι.Ν. (1983). *Εξελικτική Ψυχολογία*, Αθήνα: ιδιωτική έκδοση.

Παππάς, Α.Ε., (1995). Σύγχρονη θεωρία και πράξη της παιδείας, στο Ντούσκας, Ν., (2007), *Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο*, *Επιστημονικό Βήμα*, τ.6, σελ. 28-41.

Παππά, Β. Σ. (2003). *Εκπαίδευση και συμβουλευτική γονέων με παιδιά με ειδικές ανάγκες στα πλαίσια των Σχολών Γονέων*. Σύγχρονη Εκπαίδευση, 128, 20- 23.

Πυργιωτάκης, Ι. (1994). *Σχεδιασμός Κοινωνικής Πολιτικής, Κοινωνική και Ανθρωπολογική Βιβλιοθήκη*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα.

Σούλης, Γ. Σ. (2002). *Η παιδαγωγική της ένταξης. Από το σχολείο του διαχωρισμού σε ένα σχολείο για όλους*. Τόμος Α, Αθήνα: τυπωθήτω Γεώργιος Δαρδανός.

Συριοπούλου-Δελλή, Χ. (2005). *Η Συμβουλευτική Ψυχολογία στην Ειδική Αγωγή*, Γρηγόρη, Αθήνα.

Τσιμπιδάκη, Α. (2005). *Η Οικογένεια με ένα Παιδί Προσχολικής και Σχολικής Ηλικίας με Ειδικές Ανάγκες*. Διδακτορική Διατριβή, Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

2.Ξενόγλωσση

Burton, D. (2000). *Research Training for Social Scientists*. UK: Sage Publications.

Cohen, L. & Manion, L. (2000). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Dimakos, I., (2006). The attitudes of Greek teachers and trainee teachers towards the development of school psychological and counseling services, *School Psychology International*, 27, (4), 415 – 425.

Heward, W. (2011). *Παιδιά με ειδικές ανάγκες, Μια εισαγωγή στην Ειδική Εκπαίδευση* (Μτφρ. Λυμπεροπούλου, Χ.). Αθήνα: Τόπος.

Lincoln, Y.S., & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills: Sage Publications.

Ozonoff, S., Dawson, G., & McPartland, J. (2002). *A parent's guide to Asperger Syndrome and Autism*. New York: The Guilford Press.

Okum, B.F. (1987). *Effective helping* στο Δαραής, Κ., *Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο σύγχρονο σχολείο-διαχείριση σχέσεων* (Ανάκτηση 10-9-2014 από: <http://www.specialeducation.gr/frontend/articles.php?page=2&cid=81>).

Pierr, E., L. & Cramer, S., H. (1992). *Career Guidance and Counseling Through the Life Span*. Harper Collins Publ. N.Y.

Rogers, C. R. (1959). A theory of therapy, personality and interpersonal relationships as developed in the client-centered framework. In S. Koch (Ed.), *Psychology: A study of science*, Vol. 3. N.Y.: McGraw-Hil Co. Inc.

Tilstone, C. & Rose, R. (2000). Do special schools have a role in supporting the process of inclusion? *Tizard Learning Disability Review*, 4, 35-43.

3. Ηλεκτρονικές Βιβλιογραφικές Παραπομπές

http://amaked-thrak.pde.sch.gr/symdim-kav4/pdf/sxeseis_sxoleiou_oikog.pdf

https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/142858/nomos-3699-2008

https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/276374/nomos-1566-1985

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-2817-2000.html>

<https://www.elnplex.com/%CE%B7->

[%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1-](#)

[%CF%83%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-](#)

[%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B3%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CE%B9%CE%B1%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-](#)

[%CF%80%CF%8E%CF%82-](#)

[%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%B4%CF%81%CE%AC-](#)

[%CF%83%CF%84%CE%B7-](#)

[%CE%B3%CE%BD%CF%89%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE](#)

[%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B1%CE%B9%CF%83%CE%B8%CE%B7](#)

[%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-](#)

[%CE%BA%CE%B1%CE%B9-](#)

[%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-](#)

[%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%80%CF%84%CF%85%CE%BE%CE%B7-](#)

[%CF%84%CE%BF%CF%85-](#)

[%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CF%8D/](#)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1.Ερωτηματολόγιο έρευνας

1. Φύλο: 1. Πατέρας 2. Μητέρα

2. Ηλικία: 1. 20-30 2. 30-40 3. 40+

3. Εκπαίδευση: 1. Δημοτικό 2. Γυμνάσιο/Λύκειο 3. ΤΕΙ 4. ΑΕΙ

4. Επάγγελμα:

5. Αριθμός παιδιών:

6. Παιδί με μαθησιακές δυσκολίες στην οικογένεια: 1.Ναι 2. Όχι

7. Ηλικία του παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες:

1. Πόσο συχνά συνεργάζεστε με το σχολείο για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού σας; Με ποιον τρόπο επιτυγχάνεται αυτή η συνεργασία;

.....
.....
.....
.....

2. Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία των γονέων ενός παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με το σχολείο; Με ποιον τρόπο;

.....
.....
.....
.....

3. Σε ποιο βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες σας για συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου ως γονέας παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

.....
.....
.....
.....

4. Θεωρείτε απαραίτητη τη βοήθεια σας όσον αφορά τη συμμετοχή σας στη στήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σπίτι; Με ποιον τρόπο;

.....
.....
.....

5. Πόσο συχνά ενημερώνεστε για την πρόοδο του παιδιού σας που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

.....
.....
.....

6. Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που αντιμετωπίζει το παιδί σας;

.....
.....
.....

7. Θεωρείτε ότι στηρίζετε σε ικανοποιητικό βαθμό το παιδί που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε μαθησιακό αλλά και συναισθηματικό επίπεδο στο σπίτι; Με ποιον τρόπο;

.....
.....
.....

8. Θεωρείτε απαραίτητη την ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο;

.....
.....

.....
.....

2. Απαντήσεις συνεντεύξεων

Ημιδομημένες συνεντεύξεις

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1^η Συνέντευξη

Φύλο: Μητέρα

Ηλικία: 30-40 ετών

Εκπαίδευση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οικιακά

Αριθμός παιδιών:3

Παιδί με μαθησιακές δυσκολίες στην οικογένεια: Ναι

Ηλικία του παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες: 10

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1.Πόσο συχνά συνεργάζεστε με το σχολείο για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού σας; Με ποιον τρόπο επιτυγχάνεται αυτή η συνεργασία;

Απάντηση: Πάω στο σχολείο του παιδιού μου όταν με φωνάζουν. Σχεδόν κάθε εβδομάδα. Η επικοινωνία μας γίνεται δια ζώσης, δηλαδή από κοντά.

2.Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία των γονέων ενός παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με το σχολείο; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Εννοείται, πρέπει να υπάρχει μία πολύ καλή συνεργασία μέσω του διαλόγου και της συζήτησης των γονέων με τους εκπαιδευτικούς.

3. Σε ποιο βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες σας για συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου ως γονέας παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Σε μεγάλο βαθμό. Είμαι αρκετά ευχαριστημένη από την συνεργασία μου με το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου.

4. Θεωρείτε απαραίτητη τη βοήθεια σας όσον αφορά τη συμμετοχή σας στη στήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Φυσικά και είναι σημαντική η βοήθεια του παιδιού στο σπίτι. Προσπαθούμε και εγώ και ο άντρας μου να είμαστε όσο πιο κοντά μπορούμε στο παιδί. Δεν μιλάει πολύ, μόνο όσο ξέρει. Παίζουμε και κάνουμε πολλά πράγματα μαζί, περνάμε αρκετές ώρες μαζί.

5. Πόσο συχνά ενημερώνεστε για την πρόοδο του παιδιού σας που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Σχεδόν κάθε εβδομάδα. Αν έχει κάποιο πρόβλημα προσπαθώ να λυθεί όσο πιο σύντομα γίνεται για να μην μένει στάσιμο το παιδί.

6. Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που αντιμετωπίζει το παιδί σας;

Απάντηση: Εννοείται! Θέλω να μάθω πολλά! Ό,τι είναι χρήσιμο για να βοηθήσω το παιδί μου.

7.Θεωρείτε ότι στηρίζετε σε ικανοποιητικό βαθμό το παιδί που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε μαθησιακό αλλά και συναισθηματικό επίπεδο στο σπίτι;
Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Φυσικά! Είμαι κοντά της σε όλα τα επίπεδα! Συζητάμε ο,τιδήποτε θέλει και προσπαθώ να βρίσκω γρήγορες λύσεις. Αν χρειαστώ βοήθεια πάω σε κάποιον ειδικό.

8.Θεωρείτε απαραίτητη την ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο;

Απάντηση: Φυσικά και πρέπει να υπάρχει ψυχολόγος στο σχολείο. Είναι σημαντικό γιατί εμείς, ως γονείς έχουμε ελλιπείς γνώσεις.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

2^η Συνέντευξη

Φύλο: Μητέρα

Ηλικία: 30-40 ετών

Εκπαίδευση: ΑΕΙ

Επάγγελμα: Δασκάλα

Αριθμός παιδιών:2

Παιδί με μαθησιακές δυσκολίες στην οικογένεια: Ναι

Ηλικία του παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες: 10

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1.Πόσο συχνά συνεργάζεστε με το σχολείο για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού σας; Με ποιον τρόπο επιτυγχάνεται αυτή η συνεργασία;

Απάντηση: Επισκέπτομαι το σχολείο του παιδιού μου όποτε χρειαστεί. Ανακαλύψαμε πρόσφατα το πρόβλημα του παιδιού μας και θέλουμε βοήθεια γιατί περνάει πολλές ώρες στο σχολείο.

2.Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία των γονέων ενός παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με το σχολείο; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Βέβαια, πρέπει να υπάρχει επικοινωνία από κοντά. Ο γονέας να ενημερώνεται και να συνεργάζεται με το προσωπικό της σχολικής μονάδας, καθώς το παιδί περνάει αρκετές ώρες στο σχολείο και οι εκπαιδευτικοί έχοντας μία παραπάνω κατάρτιση σε θέματα Ειδικής Αγωγής έχουν περισσότερες γνώσεις για το πρόβλημα του παιδιού μας.

3.Σε ποιο βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες σας για συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου ως γονέας παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Η συνεργασία μας με το σχολείο είναι μέτρια. Θα ήθελα λίγη παραπάνω συνεργασία όσο αφορά το ψυχολογικό κομμάτι του παιδιού.

4.Θεωρείτε απαραίτητη τη βοήθεια σας όσον αφορά τη συμμετοχή σας στη στήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Ναι, φυσικά 100% μάλιστα! Το βοηθάμε σε όλα τα επίπεδα με το να είμαστε κοντά του για οτιδήποτε προκύψει και χρειαστεί.

5.Πόσο συχνά ενημερώνεστε για την πρόοδο του παιδιού σας που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Δεν υπάρχει πρόοδος, ειδικά όσον αφορά το γνωστικό κομμάτι. Αυτό που με απασχολεί περισσότερο είναι το παιδί μου να είναι χαρούμενο. Στεναχωριέμαι όταν συμβεί κάτι που το κάνει να νιώθει λυπημένο.

6.Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που αντιμετωπίζει το παιδί σας;

Απάντηση: Εννοείται θέλω να μάθω πολλά! Μέσω κάποιων σεμιναρίων. Καλό είναι μέσω των σεμιναρίων να ενημερώνονται και οι γονείς αλλά και οι δάσκαλοι. Όταν υπάρχει μία άριστη συνεργασία μεταξύ των γονέων ενός παιδιού και των δασκάλων του υπάρχει καλύτερη αποτελεσματικότητα.

7.Θεωρείτε ότι στηρίζετε σε ικανοποιητικό βαθμό το παιδί που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε μαθησιακό αλλά και συναισθηματικό επίπεδο στο σπίτι; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Στο μαθησιακό επίπεδο, όπως είπα και σε προηγούμενη ερώτηση δεν περιμένω πολλά γιατί το παιδί δυσκολεύεται αρκετά. Τώρα στο συναισθηματικό επίπεδο προσπαθώ να είμαι κοντά στο παιδί, να του κάνω ερωτήσεις για να καταλάβω τα συναισθήματά του. Είναι πολύ σημαντικό το παιδί να νιώθει καλά, είτε στο σπίτι, είτε στο σχολείο.

8.Θεωρείτε απαραίτητη την ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο;

Απάντηση: Ναι, νομίζω ότι πρέπει να υπάρχει ψυχολόγος στο σχολείο αλλά κατά βάση να στηρίζει τους γονείς στο πώς να διαχειριστούν το παιδί τους. Ιδιαίτερο ρόλο διαδραματίζει σε αυτό ο ψυχολόγος όταν δεν υπάρχει επικοινωνία με το παιδί λόγω του προβλήματός του.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

3^η Συνέντευξη

Φύλο: Μητέρα

Ηλικία: 30-40 ετών

Εκπαίδευση: Δημοτικό

Επάγγελμα: Οικιακά

Αριθμός παιδιών:2

Παιδί με μαθησιακές δυσκολίες στην οικογένεια: Ναι

Ηλικία του παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες: 5

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1.Πόσο συχνά συνεργάζεστε με το σχολείο για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού σας; Με ποιον τρόπο επιτυγχάνεται αυτή η συνεργασία;

Απάντηση: Πάω στο σχολείο όταν με φωνάξουν οι δασκάλες μας ή η ψυχολόγος. Πηγαίνω και επικοινωνώ με τους εκπαιδευτικούς από κοντά.

2.Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία των γονέων ενός παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με το σχολείο; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Εννοείται ότι πρέπει να υπάρχει μία καλή συνεργασία γιατί ο εκπαιδευτικός γνωρίζει πιο πολλά για το πρόβλημα του παιδιού και μπορεί να βοηθήσει και εμάς τους γονείς.

3.Σε ποιο βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες σας για συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου ως γονέας παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Είμαι πολύ ευχαριστημένη από την συνεργασία μου με τους δασκάλους. Όλα πάνε καλά.

4.Θεωρείτε απαραίτητη τη βοήθεια σας όσον αφορά τη συμμετοχή σας στη στήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Σίγουρα είναι απαραίτητη και η δική μας βοήθεια για το παιδί. Είμαι δίπλα του σε ότι χρειαστεί. Τρέχω συνεχώς πίσω του.

5.Πόσο συχνά ενημερώνεστε για την πρόοδο του παιδιού σας που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Όταν και αν χρειαστεί πηγαίνω στο σχολείο και ενημερώνομαι. Σχεδόν 1 φορά την εβδομάδα.

6.Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που αντιμετωπίζει το παιδί σας;

Απάντηση: Ναι, θέλω να μάθω παραπάνω, ό,τι χρειάζεται για να βοηθήσω το παιδί μου.

7.Θεωρείτε ότι στηρίζετε σε ικανοποιητικό βαθμό το παιδί που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε μαθησιακό αλλά και συναισθηματικό επίπεδο στο σπίτι. Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Ναι το βοηθάω. Είμαι συνέχεια κοντά του.

8.Θεωρείτε απαραίτητη την ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο;

Απάντηση: Ναι εννοείται πως είναι σημαντικό. Εμείς δεν γνωρίζουμε πολλά αλλά θα μας βοηθήσουν οι ειδικοί.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

4^η Συνέντευξη

Φύλο: Μητέρα

Ηλικία: 30-40 ετών

Εκπαίδευση: Γυμνάσιο/Λύκειο

Επάγγελμα: Οικιακά

Αριθμός παιδιών:3

Παιδί με μαθησιακές δυσκολίες στην οικογένεια: Ναι

Ηλικία του παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες: 10

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1.Πόσο συχνά συνεργάζεστε με το σχολείο για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού σας; Με ποιον τρόπο επιτυγχάνεται αυτή η συνεργασία;

Απάντηση: 2-3 φορές την εβδομάδα. Η επικοινωνία γίνεται μέσω τηλεφώνου ή από κοντά. Μερικές φορές ίσως πάω και παραπάνω γιατί το παιδί δεν θέλει να πηγαίνει πολύ στο σχολείο. Δεν του αρέσει και έτσι, αν κλαίει πάω και το παίρνω.

2.Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία των γονέων ενός παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με το σχολείο; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Βεβαίως! Μέσω των κοινωνικών λειτουργών που βρίσκονται στο σχολικό περιβάλλον μπορούν τα παιδιά να ενταχθούν καλύτερα στην κοινωνία. Ο εκπαιδευτικός γνωρίζει πιο πολλά για το πρόβλημα του παιδιού και έτσι καλό είναι να συνεργαζόμαστε, ώστε να το βοηθήσουμε.

3.Σε ποιο βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες σας για συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου ως γονέας παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Η συνεργασία μας είναι άψογη και δεν έχω κανένα παράπονο. Όποτε και να ζητήσω κάτι από τους εκπαιδευτικούς με βοηθάνε και μου συμπαραστέκονται σε οποιοδήποτε πρόβλημα που έχει να κάνει με το παιδί μου.

4.Θεωρείτε απαραίτητη τη βοήθεια σας όσον αφορά τη συμμετοχή σας στη στήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Βέβαια! Έχω δασκάλα και στο σπίτι που το βοηθάει στα μαθήματα και ψάχνω συνέχεια για καινούργιες έρευνες με την βοήθεια της για το πως θα βοηθήσουμε σε όλα τα επίπεδα καλύτερα το παιδί. Το πηγαίνω για εργοθεραπεία και λογοθεραπεία.

5.Πόσο συχνά ενημερώνεστε για την πρόοδο του παιδιού σας που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Πολύ τακτικά! 1 φορά στις 2 εβδομάδες περίπου.

6.Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που αντιμετωπίζει το παιδί σας;

Απάντηση: Νιώθω ότι είμαι καλυμμένη από το προσωπικό του σχολείου όσον αφορά το πρόβλημα του παιδιού μου και πως θα το αντιμετωπίσω π.χ. σε περιπτώσεις που ξεσπάει τα νεύρα του ή ουρλιάζει. Θα ήθελα, όμως να μάθω και οτιδήποτε παραπάνω θα μου φανεί χρήσιμο για το παιδί. Πρέπει να με ενημερώσει το σχολείο για τέτοιες δράσεις ή κάποια σεμινάρια που τυχόν πραγματοποιηθούν.

7.Θεωρείτε ότι στηρίζετε σε ικανοποιητικό βαθμό το παιδί που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε μαθησιακό αλλά και συναισθηματικό επίπεδο στο σπίτι;
Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Ναι το βοηθάω σε όλα τα επίπεδα και με το παραπάνω! Είμαι συνεχώς δίπλα του, συζητάμε και προσπαθώ να αντιμετωπίσω οποιοδήποτε πρόβλημα προκύψει.

8.Θεωρείτε απαραίτητη την ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο;

Απάντηση: Εννοείται είναι σημαντικό να υπάρχει ψυχολόγος στο σχολείο. Ο ρόλος του είναι σημαντικός για να καταλάβει πως νιώθει το παιδί αφού περνάει σχεδόν τις μισές ώρες της μέρας στο σχολείο.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

5^η Συνέντευξη

Φύλο: Μητέρα

Ηλικία: 30-40 ετών

Εκπαίδευση: ΑΕΙ

Επάγγελμα: Αστυνομικός

Αριθμός παιδιών:4

Παιδί με μαθησιακές δυσκολίες στην οικογένεια: Ναι

Ηλικία του παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες: 10.5

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1.Πόσο συχνά συνεργάζεστε με το σχολείο για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού σας; Με ποιον τρόπο επιτυγχάνεται αυτή η συνεργασία;

Απάντηση: Πηγαίνω στο σχολείο όσο και όποτε χρειαστεί. Από κοντά. Αν αρχίσει και φωνάζει με καλούν από το σχολείο.

2.Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία των γονέων ενός παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με το σχολείο; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και εμάς τους γονείς θα πρέπει να υπάρχει είτε το παιδί έχει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, είτε αναπτύσσεται κανονικά. Αυτό μπορεί να γίνει από κοντά ή τηλεφωνικά.

3.Σε ποιο βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες σας για συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου ως γονέας παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Στο μεγαλύτερο βαθμό. Αυτό που με κάνει να νιώθω μεγαλύτερη σιγουριά είναι ότι συνεργάζομαι με την δασκάλα του παιδιού μου ακόμα και σε ώρες εκτός λειτουργίας του σχολείου και αυτό είναι πολύ σημαντικό για εμένα.

4.Θεωρείτε απαραίτητη τη βοήθεια σας όσον αφορά τη συμμετοχή σας στη στήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Βέβαια είναι απαραίτητη η βοήθεια μας για την στήριξη του παιδιού μας. Οι δάσκαλοι δεν προλαβαίνουν να ασχοληθούν με όλα τα παιδιά πάρα πολύ και ο ρόλος τους είναι και η μετάδοση των γνώσεων μαζί με την αντιμετώπιση των προβλημάτων υγείας των παιδιών. Συνεπώς, ο ρόλος μας ως γονείς θα πρέπει να είναι βοηθητικός.

5.Πόσο συχνά ενημερώνεστε για την πρόοδο του παιδιού σας που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Ανά 10 μέρες έχουμε ενημέρωση από τους εκπαιδευτικούς για την πρόοδο των παιδιών μας.

6.Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που αντιμετωπίζει το παιδί σας;

Απάντηση: Φυσικά! Ό,τι γνωρίζεις είναι καλό! Σκέφτομαι πολύ σοβαρά να κάνω κάποιο μεταπτυχιακό Ειδικής Αγωγής εδώ στην Φλώρινα, όμως από όσο ξέρω δεν υπάρχει και μου είναι δύσκολο και χρονοβόρο με τόσες υποχρεώσεις που έχω να μετακινούμαι σε άλλες περιοχές. Θα ήταν χρήσιμες κάποιες έξτρα ενημερώσεις από τους εκπαιδευτικούς του σχολείου ή ακόμα και από ειδικούς επιστήμονες.

7. Θεωρείτε ότι στηρίζετε σε ικανοποιητικό βαθμό το παιδί που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε μαθησιακό αλλά και συναισθηματικό επίπεδο στο σπίτι. Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Είμαι πάντα δίπλα του από την πλευρά μου. Κάνω ότι μπορώ για να νιώθει καλά το παιδί μου σε όλα τα επίπεδα, μαθησιακό αλλά και συναισθηματικό. Προσπαθώ να βοηθάω αρκετά και στην κοινωνικοποίησή του με το να το πηγαίνω σε μέρη, όπου έχει πολλά παιδιά για να αναπτύξει φιλίες.

8.Θεωρείτε απαραίτητη την ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο;

Απάντηση: Η παρουσία του ψυχολόγου στο σχολείο είναι απαραίτητη ανάλογα την περίπτωση. Το παιδί μου δεν έχει επικοινωνιακό λόγο, οπότε είναι δύσκολα να συνεννοηθεί κατευθείαν με το παιδί. Πρέπει πρώτα να συζητήσει με εμάς τους γονείς και έπειτα αυτοί να επικοινωνήσουν με το παιδί.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

6^η Συνέντευξη

Φύλο: Μητέρα

Ηλικία: 30-40 ετών

Εκπαίδευση: ΤΕΙ

Επάγγελμα: Ιδιωτικός Υπάλληλος

Αριθμός παιδιών: 2

Παιδί με μαθησιακές δυσκολίες στην οικογένεια: Ναι

Ηλικία του παιδιού με μαθησιακές δυσκολίες: 9

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Πόσο συχνά συνεργάζεστε με το σχολείο για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του παιδιού σας; Με ποιον τρόπο επιτυγχάνεται αυτή η συνεργασία;

Απάντηση: Όποτε χρειαστεί πάω από κοντά. Περίπου 1-2 φορές την εβδομάδα.

2. Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία των γονέων ενός παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με το σχολείο; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Ναι, εννοείται πρέπει να υπάρχει επικοινωνία του δασκάλου με τον γονέα για το καλύτερο του παιδιού. Πρέπει να συνεργάζονται αρκετά.

3. Σε ποιο βαθμό καλύπτονται οι ανάγκες σας για συνεργασία με το προσωπικό του σχολείου ως γονέας παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Είμαι πολύ ευχαριστημένη από την συνεργασία μου με τους δασκάλους. Το βλέπω και από το ίδιο το παιδί. Πάει χαρούμενο στο σχολείο και φεύγει χαρούμενο. Αυτό είναι που μετράει για έμένα. Δεν ασχολούμαι τόσο με τα μαθήματα όσο με το να είναι συναισθηματικά καλά το παιδί.

4. Θεωρείτε απαραίτητη τη βοήθεια σας όσον αφορά τη συμμετοχή σας στη στήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες; Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Χρειάζεται και η βοήθεια από την πλευρά μας. Δεν μπορεί να γίνει δουλειά μόνο από το σχολείο. Ο δάσκαλος δεν μπορεί να τα κάνει όλα. Ό,τι κάνει στην εργοθεραπεία, στη λογοθεραπεία και στο σχολείο τα κάνουμε και μαζί μετά στο σπίτι. Έτσι, μπορεί να καταλάβει κάποια πράγματα καλύτερα.

5. Πόσο συχνά ενημερώνεστε για την πρόοδο του παιδιού σας που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες;

Απάντηση: Σχεδόν κάθε εβδομάδα.

6.Θα θέλατε να μάθετε περισσότερα για τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που αντιμετωπίζει το παιδί σας;

Απάντηση: Εννοείται και το έχω ψάξει αλλά εδώ στη Φλώρινα είναι λίγο δύσκολο. Δεν έχουμε πολλές δυνατότητες.

7.Θεωρείτε ότι στηρίζετε σε ικανοποιητικό βαθμό το παιδί που αντιμετωπίζει ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε μαθησιακό αλλά και συναισθηματικό επίπεδο στο σπίτι. Με ποιον τρόπο;

Απάντηση: Ναι, το βοηθάω σε όλα τα επίπεδα και έχει μεγάλη εξέλιξη. Βοήθησε αρκετά το σχολείο να ανεξαρτητοποιηθεί και να κοινωνικοποιηθεί αλλά και να γνωρίσει καινούργια πράγματα.

8.Θεωρείτε απαραίτητη την ψυχολογική υποστήριξη του παιδιού με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο σχολείο;

Απάντηση: Ναι, χρειάζεται για να βοηθήσει το παιδί να ανεξαρτητοποιηθεί, να εκφράσει αυτά που θέλει και νιώθει. Ίσως μόνο του να διστάζει να μιλήσει αλλά με τις κατάλληλες ερωτήσεις και συζητήσεις με τον ειδικό ψυχολόγο να εκφραστεί ελεύθερα και να νιώσει καλύτερα.